

Istraživanje Euroguidance centra Hrvatska

Istraživanje postojećih kapaciteta škola za provedbu profesionalnog usmjeravanja i planiranje stručnih usavršavanja za stručne suradnike

Izvještaj

U Zagrebu, rujan 2020. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. CILJEVI ISTRAŽIVANJA I METODOLOGIJA	2
<i>Osnovni cilj istraživanja.....</i>	2
<i>Metodologija istraživanja</i>	2
<i>Metode statističke obrade podataka.....</i>	2
<i>Uzorak.....</i>	3
3. REZULTATI	8
3.1. PROCJENA TRENUTNOG STANJA U PROFESIONALNOM USMJERAVANJU U ŠKOLAMA	8
3.1.1. INSTITUCIONALNI KAPACITETI	8
<i>Tematska zastupljenost profesionalnog usmjeravanja u školskim dokumentima</i>	8
<i>Važnost profesionalnog usmjeravanja u školama</i>	13
3.1.2 ORGANIZACIJSKI KAPACITETI	15
<i>Izvedbeni kapaciteti</i>	15
<i>Materijalni kapaciteti.....</i>	19
<i>Profesionalni kapaciteti</i>	21
3.2 ZADOVOLJSTVO DOSADAŠNIM AKTIVNOSTIMA EUROGUIDANCE CENTRA	25
3.3. PROFESIONALNO USMJERAVANJE I PROGRAM ERASMUS+.....	30
3.4. POBOLJŠANJE KVALITETE PROFESIONALNOG USMJERAVANJA.....	33
3.5. PLANIRANJE BUDUĆIH AKTIVNOSTI STRUČNOG USAVRŠAVANJA NAMIJENJENIH STRUČNIM SURADNICIMA.....	34
4. ZAKLJUČAK.....	36
5. PRILOZI	39

1. UVOD

Euroguidance je europska mreža nacionalnih centara za podršku profesionalnom usmjeravanju. Prvi Euroguidance centri uspostavljeni su prije nešto manje od 30 godina, a danas mreža djeluje kao dio programa Erasmus+ te broji više od 40 nacionalnih centara u 34 europske zemlje.

Glavni ciljevi Euroguidance mreže su promicanje europske dimenzije u profesionalnom usmjeravanju te pružanje informacije o cjeloživotnom profesionalnom usmjeravanju i mobilnosti u svrhu učenja. Oba cilja usmjerena su na poticanje međunarodne mobilnosti savjetnika u profesionalnom usmjeravanju i karijernom savjetovanju iz područja obrazovanja i osposobljavanja te zapošljavanja.

Nacionalni Euroguidance centar promiče mobilnost i europsku dimenziju u sustavu profesionalnog usmjeravanja u Republici Hrvatskoj. Ciljevi nacionalnog centra su poticanje međunarodne mobilnosti stručnjaka iz područja profesionalnog usmjeravanja u Republici Hrvatskoj, pružanje mogućnosti za stručno usavršavanje savjetnika u profesionalnom usmjeravanju i karijerom savjetovanju, promicanje europske dimenzije u profesionalnom usmjeravanju te pružanje informacija o sustavu obrazovanja i profesionalnog usmjeravanja u Republici Hrvatskoj i Europi.

Sredinom 2013. godine Euroguidance centar započeo je s provedbom seminara o profesionalnom usmjeravanju, a do 2020. godine održao je preko dvadeset seminara o profesionalnom usmjeravanju za stručne suradnike i nastavnike u osnovnim i srednjim školama.

Imajući u vidu važnost sustavnog pružanja podrške učenicima pri razvoju sposobnosti za donošenje i provedbu promišljene odluke o izboru zanimanja te razvoju vještina i radnih navika važnih za buduću karijeru i cjeloživotno zapošljavanje, nametnula se potreba za pružanjem pregleda postojećeg stanja, odnosno utvrđivanje unutarnjih kapaciteta osnovnih i srednjih škola za provedbu profesionalnog informiranja i savjetovanja kao i ispitivanje potreba stručnih suradnika vezano uz buduća usavršavanja u svrhu planiranja usavršavanja u okviru Euroguidance centra.

2. CILJEVI ISTRAŽIVANJA I METODOLOGIJA

Osnovni cilj istraživanja

Osnovni cilj provedenog istraživanja Euroguidance centra bio je prikupljanje podataka o postojećim unutarnjim kapacitetima osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova za provedbu školskoga profesionalnog usmjeravanja te o potrebama stručnih suradnika vezanih uz stručno usavršavanje.

Specifični istraživački ciljevi:

- ispitati postojeće aktivnosti profesionalnog usmjeravanja u školskim ustanovama;
- ispitati mogućnosti i ograničenja za provedbu profesionalnog usmjeravanja u školskim ustanovama;
- utvrditi institucionalne i organizacijske kapacitete škola za provedbu profesionalnog usmjeravanja u školskim ustanovama;
- ispitati dosadašnje sudjelovanje stručnih suradnika i škola u aktivnostima Euroguidance centra i u programu Erasmus+ te zadovoljstvo sudjelovanjem i utjecaj na daljnji rad;
- ispitati potrebe stručnih suradnika vezano uz planiranje budućih aktivnosti stručnog usavršavanja te poboljšanje kvalitete profesionalnog usmjeravanja.

Metodologija istraživanja

Istraživanje o postojećim unutarnjim kapacitetima škola za provedbu profesionalnog usmjeravanja te o potrebama stručnih suradnika vezanih uz stručno usavršavanje provedeno je uz pomoć prethodno razvijenih mjernih instrumenata.¹ U svrhu provedbe istraživanja korištena je Euroguidance baza savjetnika koja sadrži kontakte stručnih suradnika zaduženih za profesionalno usmjeravanje u osnovnim i srednjim školama u Hrvatskoj. Istraživanje je provedeno u srpnju 2020. godine.

Anketni upitnik kreirao je Euroguidance centar Hrvatska koji djeluje u okviru Agencije za mobilnost i programe Europske unije na temelju spomenutog istraživanja provedenog 2014. godine o postojećim kapacitetima osnovnih i srednjih škola za provedbu profesionalnog usmjeravanja uz određenu prilagodbu te pripremu novih pitanja vezanih uz zadovoljstvo dosadašnjim aktivnostima Euroguidance centra, profesionalno usmjeravanje i program Erasmus+ te planiranje budućih aktivnosti stručnog usavršavanja namijenjenih stručnim suradnicima.

Prilikom provedbe istraživanja poštivali su se etički standardi pri čemu su ispitanici obaviješteni o tome koja je svrha istraživanja te o obradi osobnih podataka. U upitniku se nisu koristili tokeni te su odgovori ispitanika anonimni.

Metode statističke obrade podataka

Statistička obrada kvantitativnih podataka provedena je korištenjem programskog paketa IBM SPSS (*Statistical Package for the Social Sciences*) pri čemu su korištene univariatne (deskripcije indikatora

¹ Gregurović, Margareta i Lukić, Natalija (2014). Istraživanje postojećih kapaciteta osnovnih i srednjih škola za provedbu profesionalnog usmjeravanja. URL:

https://www.mobilnost.hr/cms_files/2015/07/1438258167_2014istrazivanje-kapaciteta-u-os-i-ss-za-prof-usmje.pdf

upotrebljavanih u upitniku) i bivarijatne analize (t-test). Podaci su u većini slučajeva deskriptivno prikazani frekvencijama i postotcima prema tipu škole.

U prikazu podataka, odnosno u cijelom izvještaju imenice u muškom rodu označavaju oba spola.

Uzorak

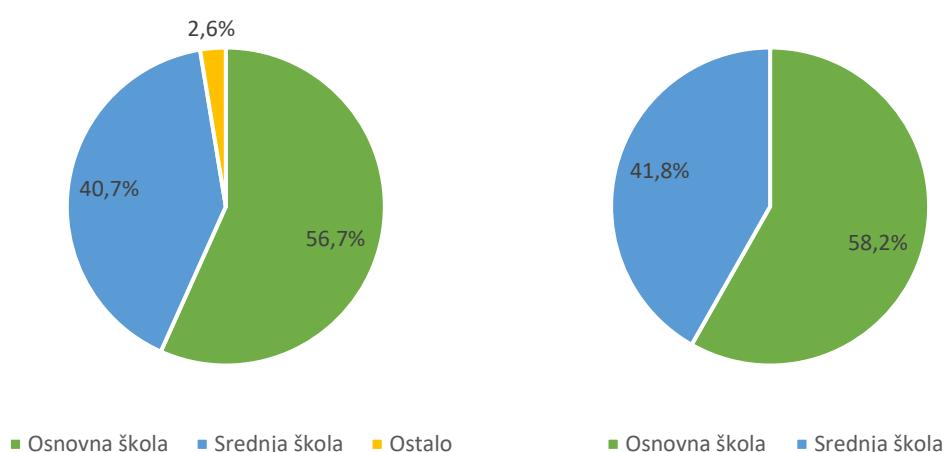
Okvir za izbor ispitanika predstavljala je Euroguidance baza podataka stručnih suradnika u osnovnim i srednjim školama u Hrvatskoj. Nacionalni Euroguidance centar u srpnju 2020. godine u elektroničkom je obliku uputio poziv za popunjavanje *online* obrasca savjetnicima za profesionalno usmjeravanje u osnovnim i srednjim školama. Kreirani upitnik poslan je na 572 kontakta iz Euroguidanceove baze stručnih suradnika (2017.), od čega je 387 osnovnih škola, 180 srednjih škola i 5 učeničkih domova. Upitnik je dodatno poslan na 982 generičke adrese osnovnih škola i 607 generičkih adresa srednjih škola u Hrvatskoj dostupnih putem online baze Ministarstva znanosti i obrazovanja. Podaci su prikupljeni s pomoću alata *Google Forms* od 1. srpnja do 21. srpnja 2020. godine, odnosno u razdoblju od tri tjedna. U tom periodu послана su dva podsjetnika za popunjavanje upitnika.

231 osoba je ispunila upitnik, pri čemu su 133 osobe iz osnovnih škola ispunile upitnik te njih 98 iz srednjih škola. Svi su ispitanici popunili $\frac{3}{4}$ upitnika pri čemu su odgovori svih ispitanika ušli u daljnju analizu.

Škole

Ispitanici dolaze iz 231 osnovne i srednje škole. Moguće je da više ispitanika dolazi iz iste ustanove pri čemu se navedeno ne reflektira u prikazima, jer se tijekom prikupljanja podataka od njih nije tražilo navođenje imena škole, niti su se koristili tokeni. Kategorija *ostalo* u prikazu odnosi se na centre za odgoj i obrazovanje i učeničke domove. Veći broj ispitanika dolazi iz osnovnih škola (58%), nego iz srednjih škola (42%). U prikazu podataka u izvještaju centri za odgoj i obrazovanje te učenički domovi pribrajamaju se osnovnim i srednjim školama ovisno o razini obrazovanja na koju se odnose. U svim grafičkim prikazima u izvještaju podaci koji se odnose na osnovne škole prikazani su zelenom bojom, dok su oni koji se odnose na srednje škole prikazani plavom bojom.

Grafički prikaz 2.1. Tip škola u uzorku

Što se tiče geografske distribucije ispitanika, u poduzorku za osnovne škole zastupljene su sve županije izuzev Virovitičko-podravske županije (Tablica 2.1.). Raspon odstupanja udjela uzorka osnovnih škola

po županijama varira od -4,6% do 6,2%. Podaci na razini Republike Hrvatske preuzeti su iz aplikacije ŠeR – Školski e-Rudnik Ministarstva znanosti i obrazovanja.

Tablica 2.1. Raspodjela osnovnih škola prema županijama

ŽUPANIJA	RH*		Uzorak OŠ		Razlika
	N	%	N	%	
Bjelovarsko-bilogorska	25	2,8	4	3,1	0,2
Brodsko-posavska	32	3,6	7	5,3	1,7
Dubrovačko-neretvanska	31	3,5	4	3,1	-0,5
Grad Zagreb	120	13,6	26	19,8	6,2
Istarska	46	5,2	7	5,3	0,1
Karlovačka	28	3,2	7	5,3	2,2
Koprivničko-križevačka	24	2,7	3	2,3	-0,4
Krapinsko-zagorska	32	3,6	7	5,3	1,7
Ličko-senjska	15	1,7	3	2,3	0,6
Međimurska	30	3,4	1	0,8	-2,6
Osječko-baranjska	70	7,9	7	5,3	-2,6
Požeško-slavonska	15	1,7	4	3,1	1,4
Primorsko-goranska	59	6,7	7	5,3	-1,3
Sisačko-moslavačka	37	4,2	8	6,1	1,9
Splitsko-dalmatinska	96	10,9	12	9,2	-1,7
Šibensko-kninska	23	2,6	3	2,3	-0,3
Varaždinska	41	4,6	3	2,3	-2,4
Virovitičko-podravska	17	1,9	0	0,0	-1,9
Vukovarsko-srijemska	54	6,1	2	1,5	-4,6
Zadarska	37	4,2	4	3,1	-1,1
Zagrebačka	50	5,7	12	9,2	3,5
Ukupno	882	100,0	131	100,0	-

*Izvor podataka: ŠeR – Školski e-Rudnik (Ministarstvo znanosti i obrazovanja)

Raspon odstupanja udjela srednjih škola po županijama varira od -4% do 3,3%. Iz Tablica 2.1. i 2.2. vidljivo je kako je udio osnovnih škola iz Grada Zagreba nadzastupljen, dok je udio srednjih škola podzastupljen.

Tablica 2.2. Raspodjela srednjih škola prema županijama

ŽUPANIJA	RH*		Uzorak SŠ		Razlika
	N	%	N	%	
Bjelovarsko-bilogorska	13	3,4	2	2,1	-1,2
Brodsko-posavska	11	2,8	4	4,3	1,4
Dubrovačko-neretvanska	16	4,1	1	1,1	-3,1
Grad Zagreb	74	19,2	15	16,0	-3,2
Istarska	21	5,4	6	6,4	0,9
Karlovačka	12	3,1	5	5,3	2,2
Koprivničko-križevačka	8	2,1	1	1,1	-1,0
Krapinsko-zagorska	9	2,3	4	4,3	1,9
Ličko-senjska	5	1,3	3	3,2	1,9

Međimurska	7	1,8	2	2,1	0,3
Osječko-baranjska	28	7,3	7	7,4	0,2
Požeško-slavonska	7	1,8	0	0,0	-1,8
Primorsko-goranska	32	8,3	4	4,3	-4,0
Sisačko-moslavačka	13	3,4	2	2,1	-1,2
Splitsko-dalmatinska	46	11,9	14	14,9	3,0
Šibensko-kninska	11	2,8	3	3,2	0,3
Varaždinska	16	4,1	7	7,4	3,3
Virovitičko-podravska	9	2,3	3	3,2	0,9
Vukovarsko-srijemska	15	3,9	3	3,2	-0,7
Zadarska	20	5,2	2	2,1	-3,1
Zagrebačka	13	3,4	6	6,4	3,0
Ukupno	386	100,0	94	100,0	-

*Izvor podataka: ŠeR – Školski e-Rudnik (Ministarstvo znanosti i obrazovanja)

Od ukupnog broja osnovnih škola njih 98,5% je redovitih osnovnih škola, a dvije su klasificirane kao škole za djecu i mladež s teškoćama u razvoju (1,5%). Škole vjerskih zajednica nisu zastupljene u uzorku prema inicialnom odabiru ispitanika. Jedna od osnovnih škola provodi i programe na jeziku nacionalnih manjina.

Tablica 2.3. Raspodjela osnovnih škola prema tipu

TIP OSNOVNE ŠKOLE	N	%
Redovita osnovna škola*	131	98,5
Škola za djecu i mladež s teškoćama u razvoju	2	1,5
Škola vjerskih zajednica	0	0,0
Škola na jeziku nacionalnih manjina	1	0,75

*Jedan ispitanik naveo je kako redovita osnovna škola u kojoj je zaposlen ima posebni razredni odjel za djecu s teškoćama.

Raspodjela srednjih škola prema tipu škole kreirana je prema odgovorima ispitanika o programima koji se u njima izvode (Tablica 2.4.). Srednjih škola koje provode isključivo gimnazijalne programe je 28% u uzorku, a škola koje provode isključivo strukovne programe je 48%. Mješovitih škola koje provode više od jednog tipa programa, odnosno koje provode gimnazijalne i/ili strukovne i/ili umjetničke programe u uzorku je 16%. Ostalih tipova ustanova, odnosno srednjih škola koje provode isključivo umjetničke programe, centara za odgoj i obrazovanje i učeničkih domova je 8%.

Tablica 2.4. Raspodjela srednjih škola prema tipu

TIP SREDNJE ŠKOLE	N	%
Gimnazija	27	27,6
Strukovna škola	47	48,0
Mješovita škola	16	16,3
Ostalo	8	8,2
Ukupno	98	100,0

Programi koji se izvode u srednjim školama prikazani su u Tablici 2.5. S obzirom na to da se u okviru jedne srednje škole može izvoditi nekoliko školskih programa, tako udjeli u istaknutoj tablici ne čine

ukupno 100%. U najvećem broju srednjih škola izvode se tehnički i srođni četverogodišnji programi (44%) i gimnazijski programi (42%). Najrjeđe zastupljeni programi u uzorku su programi za mladež s teškoćama u razvoju (4%) te zdravstveni i umjetnički programi, oboje sa 6%. Trogodišnji strukovni programi (industrijski i obrtnički) zastupljeni su udjelu od 33%.

Tablica 2.5. Programi koji se izvode u uzorkovanim srednjim školama

ŠKOLSKI PROGRAMI	N	%
Gimnazijski programi	41	41,8
Tehnički i srođni četverogodišnji programi	43	43,9
Trogodišnji strukovni programi (industrijski i obrtnički)	32	32,7
Zdravstveni programi (trogodišnji i petogodišnji)	6	6,1
Umetnički programi	6	6,1
Programi za mladež s teškoćama u razvoju	4	4,1
Ostalo	2	2,0

Ispitanici

Rezultati i opis osnovnih demografskih karakteristika ispitanika prikazuju se odvojeno za osnovne i srednje škole te skupno (Tablica 2.6.). Prema dobnoj strukturi najveći je udio ispitanika u kategoriji od 31 do 45 godina (41%), koja je ujedno i najveća dobna skupina jer obuhvaća raspon od 15 godina, u odnosu na ostale koje obuhvaćaju raspon od 10 godina. U skupini od 31 do 45 godina nešto je veći udio ispitanika zastupljen u poduzorku za osnovne škole. U uzorku su najmanje zastupljeni najmlađi ispitanici starosne dobi do 30 godina (10%). Nakon njih manje od ostalih skupina zastupljeni su ispitanici u dobnoj skupini od 56 do 65 godina (20%).

Tablica 2.6. Dobna struktura ispitanika

DOB	Osnovne škole		Srednje škole		Ukupno	
	N	%	N	%	N	%
do 30 godina	14	10,5	9	9,2	23	10,0
31 - 45 godina	58	43,6	36	36,7	94	40,7
46 - 55 godina	35	26,3	33	33,7	68	29,4
56 - 65 godina	26	19,5	20	20,4	46	19,9
Ukupno	133	100,0	98	100,0	231	100,0

Prema zvanju ispitanici u oba tipa škola u najvećoj se mjeri svrstavaju u školske pedagoge (60%), iako su u poduzorku za osnovne škole zastupljeni u nešto većem postotku (65%), u odnosu na srednje škole (52%). Nakon njih u najvećoj mjeri zastupljeni su školski psiholozi (27%) koji su u poduzorku za srednje škole zastupljeni u nešto većem postotku (31%) u odnosu na osnovne škole (24%). Edukacijski rehabilitatori i socijalni pedagozi zajedno su zastupljeni s oko 5%, dok su neki ispitanici dodatno još navodili da su školski knjižničari, učitelji/nastavnici, logopedi, ali i ravnatelji.

Tablica 2.7. Stečeno zvanje ispitanika

ZVANJE	Osnovne škole		Srednje škole		Ukupno	
	N	%	N	%	N	%
Školski psiholog	32	24,1	30	30,6	62	26,8

Školski pedagog	86	64,7	51	52,0	137	59,3
Edukacijski rehabilitator	7	5,3	1	1,0	8	3,5
Socijalni pedagog	2	1,5	3	3,1	5	2,2
Ostalo	6	4,5	13	13,3	19	8,2
Ukupno	133	100,0	98	100,0	231	100,0

U Tablici 2.8. vidljivo je kako su u uzorku u najvećoj mjeri zastupljeni ispitanici s 5 do 14 godina radnog staža (30%). Nakon čega slijede ispitanici s radnim stažem od 25 do 34 godine (26%) i oni s 15 do 24 godine radnog staža (23%). Postoje određene razlike između osnovnih i srednjih škola pri čemu su u poduzorku za osnovne škole u najvećoj mjeri zastupljeni oni s 5 do 14 godina radnog staža (32%), a za srednje škole oni s radnim stažem od 25 do 34 godine (30%). S radnim stažem do 5 godina zastupljeno je 13% ispitanika. Ispitanika s 35 i više godina radnog staža u uzorku je najmanje, odnosno njih je ukupno 8%.

Tablica 2.8. Radni staž ispitanika

RADNI STAŽ	Osnovne škole		Srednje škole		Ukupno	
	N	%	N	%	N	%
do 5 godina	19	14,3	11	11,2	30	13,0
5 - 14 godina	43	32,3	26	26,5	69	29,9
15 - 24 godine	30	22,6	23	23,5	53	22,9
25 - 34 godine	32	24,1	29	29,6	61	26,4
35 i više godina	9	6,8	9	9,2	18	7,8
Ukupno	133	100,0	98	100,0	231	100,0

3. REZULTATI

Rezultati i analize koji se prikazuju u ovom dijelu izvještaja navode se odvojeno za ispitanike iz osnovnih (N=133) i srednjih škola (N=98), a u većini slučajeva podaci su prikazani i skupno. Podaci se prikazuju u tablicama, odnosno grafičkim prikazima.

3.1. PROCJENA TRENUTNOG STANJA U PROFESSIONALNOM USMJERAVANJU U ŠKOLAMA

3.1.1. INSTITUCIONALNI KAPACITETI

Kapaciteti profesionalnog usmjeravanja, to jest informiranja i savjetovanja koji utječu na važnost i značenje koji se pridaju profesionalnom usmjeravanju u ustanovi obrazloženi su u okviru institucionalne dimenzije. Navedeni se kapaciteti ogledaju u aktivnostima i vremenu koje je predviđeno za profesionalno usmjeravanje u godišnjem planu i programu rada, integriranosti teme profesionalnog usmjeravanja u školske dokumente i u praksama provedbe aktivnosti profesionalnog informiranja i savjetovanja u školama.

Tematska zastupljenost profesionalnog usmjeravanja u školskim dokumentima

Sadržaji vezani uz profesionalno usmjeravanje u školskim dokumentima prema odgovorima ispitanika u većoj su mjeri zastupljeni u godišnjim programima i planovima rada škole (95%), u odnosu na zastupljenost teme u školskim kurikulumima (89%). Kod ispitanika iz osnovnih škola nešto je veća razlika između zastupljenosti u školskim kurikulumima (88%) i godišnjim programima i planovima rada škole (97%), nego što je to slučaj kod ispitanika iz srednjih škola kod kojih je razlika 3% u prilog godišnjih programa i planova rada škole.

Tablica 3.1. Zastupljenost sadržaja vezanih uz profesionalno usmjeravanje u dokumentima škola

a. ŠKOLSKI KURIKULUM	Osnovne škole		Srednje škole		Ukupno	
	N	%	N	%	N	%
Da	117	88,0	88	89,8	205	88,7
Ne	16	12,0	10	10,2	26	11,3
Ukupno	133	100,0	98	100,0	231	100,0

b. GODIŠNJI PROGRAM I PLAN RADA ŠKOLE	Osnovne škole		Srednje škole		Ukupno	
	N	%	N	%	N	%
Da	129	97,0	91	92,9	220	95,2
Ne	4	3,0	7	7,1	11	4,8
Ukupno	133	100,0	98	100,0	231	100,0

U upitniku se od ispitanika iz srednjih škola tražilo da napišu koji je broj sati predviđenih za profesionalno usmjeravanje u školama naveden u godišnjem programu i planu rada škole. Ispitanika koji su naveli kako niti jedan sat nije predviđen, kako broj sati nije predviđen dokumentima ili podatak ne znaju je 29, dok je onih koji su naveli kako njihove škole imaju broj predviđenih sati u godišnjem programu i planu rada 69. Podatke koji se navode u Tablici 3.2. potrebno je tumačiti s oprezom s obzirom na to da su škole prema različitim kriterijima definirale broj sati (vidi napomenu ispod Tablice 3.2.). Prosječan broj sati planiran za aktivnosti profesionalnog usmjeravanja prema odgovorima

ispitanika je 27, dok je najmanji broj sati 2, a maksimalan broj sati 140. Najčešća vrijednost, odnosno broj sati koji su ispitanici navodili je 5 sati.

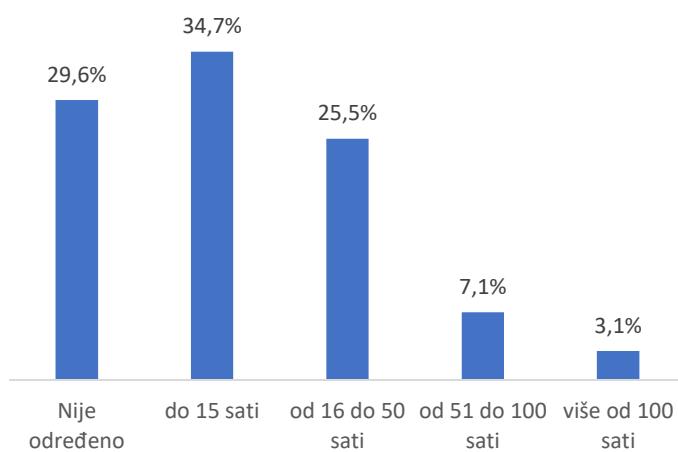
Tablica 3.2. Broj sati predviđenih za profesionalno usmjeravanje u srednjim školama

Broj sati planiran za aktivnosti profesionalnog usmjeravanja*	
Prosječan broj sati	26,8
Najčešća vrijednost	5
Najmanji broj sati	2
Maksimalan broj sati	140
Broj škola koje navode broj predviđenih sati	69
Broj škola koje ne navode niti jedan sat ili navode kako nije određeno u dokumentima	29

*Napomena: Ako je naveden raspon vrijednosti, u obzir se uzela niža vrijednost, što znači da su u tablici prikazane konzervativne procjene. U nekim školama broj propisanih sati razlikuje se prema razredu, odnosno u višim razredima je moguće veći broj propisanih sati za profesionalno usmjeravanje. Ako su ispitanici naveli da broj sati ovisi o prostornim i vremenskim uvjetima u školi, ako nisu upoznati s podatkom i slično naznačeno je kako nije određeno. Moguće je da su u svojim odgovorima neki ispitanici navodili broj sati prema razrednom odjeljenju, a neki ukupan broj sati prema godini stoga je podatke potrebno uvjetno tumačiti. Potrebno je detaljnije ispitivanje ovog segmenta.

Sukladno odgovorima ispitanika, najveći udio naveo je kako je profesionalno usmjeravanje u godišnjem planu i programu zastupljeno s do 15 sati (35%), nakon čega slijedi zastupljenost profesionalnog usmjeravanja sa 16 do 50 sati (26%). U najmanjoj mjeri zastupljene su srednje škole koje provode profesionalno usmjeravanje u više od 100 sati (3%).

Grafički prikaz 3.1. Zastupljenost profesionalnog usmjeravanja u godišnjem planu i programu u srednjim školama

Namjena aktivnosti profesionalnog usmjeravanja u školama je prema odgovorima ispitanika u najvećoj mjeri olakšavanje donošenja odluke o odabiru zanimanja, odnosno nastavku obrazovanja (88%), nakon čega slijedi informiranje o obrazovnim i karijernim mogućnostima (71%). U osnovnim školama naglašenija je uloga profesionalnog informiranja i savjetovanja osjetljivih skupina (59%), u odnosu na istu aktivnost u srednjim školama (44%), dok je razvoj vještina učenika važnih za posao i nastavak

obrazovanja aktivnost koja je više istaknuta u srednjim školama (58%), u odnosu na osnovne škole (38%) prema odgovorima ispitanika.

Tablica 3.3. Namjena aktivnosti profesionalnog usmjeravanja

Namjena aktivnosti profesionalnog usmjeravanja	Osnovne škole (N=133)		Srednje škole (N=98)		Ukupno (N=231)	
	N	%	N	%	N	%
Olakšavanje donošenja odluke o odabiru zanimanja/nastavku obrazovanja	118	88,7	85	86,7	203	87,9
Profesionalno informiranje i savjetovanje osjetljivih skupina	79	59,4	43	43,9	122	52,8
Ispitivanje individualnih obrazovnih namjera/interesa	76	57,1	53	54,1	129	55,8
Informiranje o obrazovnim i karijernim mogućnostima	93	69,	72	73,5	165	71,4
Razvoj vještina učenika važnih za posao i nastavak obrazovanja	51	38,3	57	58,2	108	46,8
Utvrđivanje primjerenosti programa/promjena programa	-	-	26	26,5	-	-
Ostalo	1	0,8	0	0,0	1	0,4

Metode kojima se ispitanici koriste u svrhu profesionalnog usmjeravanja odnose se nešto više na grupno usmjeravanje i informiranje (94%), nego na individualne razgovore s učenicima (85%) kako je vidljivo iz Tablice 3.4. Ispitanici koji dolaze iz srednjih škola nešto se manje u odnosu na one iz osnovnih škola koriste metodom individualnih razgovora (80%), no opet se visok udio ispitanika koristi navedenom metodom. Ispitanici su navodili i ostale metode profesionalnog usmjeravanja pod kojim su u određenim slučajevima dodatno navodili specifične primjere individualnih i grupnih metoda usmjeravanja i informiranja (npr. radionice, ispitivanje sposobnosti, posjete srednjim školama), ali i primjerice predavanja za roditelje, anketiranje, korištenje online alata, suradnju s drugim dionicima.

Tablica 3.4. Metode profesionalnog usmjeravanja

METODE	Osnovne škole (N=133)		Srednje škole (N=98)		Ukupno (N=231)	
	N	%	N	%	N	%
Individualni razgovori	119	89,5	78	79,6	197	85,3
Grupno usmjeravanje i informiranje	125	94,0	92	93,9	217	93,9
Ostalo	15	11,3	11	11,2	26	11,3

Savjetnici koji se kao metodom profesionalnog usmjeravanja koriste grupnim usmjeravanjem i informiranjem u najvećoj mjeri odabiru tematska predavanja (82%) i radioničke aktivnosti (74%), pri čemu se najmanje koriste iskustvenim učenjem (14%), projektnim aktivnostima s ciljem profesionalnog usmjeravanja (18%) te primjenom upitnika ličnosti (18%). Navedeno je vidljivo u Tablici 3.5. Prisutne su određene razlike između ispitanika iz osnovnih i srednjih škola u korištenju metoda grupnog usmjeravanja i informiranja. Ispitanici iz srednjih škola najviše se koriste grupnim metodama tematskih predavanja (77%), predstavljanja poduzeća i obrazovnih ustanova (63%) te radioničkim aktivnostima (61%) pri čemu prvu i treću metodu koriste u manjoj mjeri nego ispitanici iz osnovnih škola koji u nešto većoj mjeri koriste tematska predavanja (85%) i radioničke aktivnosti (84%). Nadalje,

primjena upitnika profesionalnih interesa zastupljenija je u osnovnim školama (60%) u odnosu na srednje škole (32%), dok je organizacija izvannastavnih aktivnosti koje doprinose profesionalnom informiraju i usmjeravanju metoda koja je u većoj mjeri zastupljena među savjetnicima u srednjim školama (45%) u odnosu na one iz osnovnih škola (19%). Više od 55% ispitanika iz srednjih i osnovnih škola koriste se anketiranjem u svrhu u profesionalnog usmjeravanja.

Tablica 3.5. Metode grupnog usmjeravanja i informiranja

METODE	Osnovne škole (N=125)		Srednje škole (N=92)		Ukupno (N=217)	
	N	%	N	%	N	%
Projektne aktivnosti s ciljem profesionalnog usmjeravanja	15	12,0	23	25,0	38	17,5
Radioničke aktivnosti	105	84,0	56	60,9	161	74,2
Tematska predavanja	106	84,8	71	77,2	177	81,6
Predstavljanje poduzeća i obrazovnih ustanova	68	54,4	58	63,0	126	58,1
Samoinformiranje	50	40,0	32	34,8	82	37,8
Međupredmetni sadržaji u kurikulumu	44	35,2	36	39,1	80	36,9
Organizacija izvannastavnih aktivnosti koje doprinose profesionalnom informiraju i usmjeravanju	24	19,2	41	44,6	65	30,0
Iskustveno učenje	19	15,2	12	13,0	31	14,3
Anketiranje	77	61,6	52	56,5	129	59,4
Prikupljanje i praćenje podataka (npr. o obrazovnim mogućnostima, tržištu rada...)	37	29,6	22	23,9	59	27,2
Konzultacije s nastavnicima o implementaciji profesionalnog usmjeravanja u nastavu	31	24,8	20	21,7	51	23,5
Primjena testova sposobnosti	28	22,4	14	15,2	42	19,4
Primjena upitnika ličnosti	26	20,8	12	13,0	38	17,5
Primjena upitnika profesionalnih interesa	75	60,0	29	31,5	104	47,9
Ostalo	1	0,8	3	3,3	4	1,8

Kad je riječ o načinu na koji se profesionalno usmjeravanje integrira u školi, ono je kao tema najviše integrirana u sate razrednog odjela (96%). Nakon toga slijedi integriranje teme u okviru individualnih razgovora u tijeku nastave (76%), pri čemu je navedeno u nešto većoj mjeri zastupljeno u osnovnim školama (82%), nego što je to u srednjim školama (67%). Tema profesionalnog usmjeravanja nešto se više integriра u srednjim školama u projekte u kojima škola sudjeluje (36%), nego što je to u osnovnim školama (22%), no opet tim se pristupom koristi manje od trećine svih ispitanika. Profesionalno usmjeravanje kao tema najmanje se provodi u okviru fakultativnog/eksperimentalnog predmeta pri čemu u osnovnim školama u istaknutom segmentu profesionalno usmjeravanje nije ni u jednoj od škola u uzorku integrirano. 15% ispitanika koristi se nekim drugim pristupom, odnosno profesionalno usmjeravanje odvija se u okviru aktivnosti nakon nastave (kao primjerice organizacija posebnih predavanja i prezentacija za učenike i roditelje, savjetovanje s manjom skupinom učenika, organizirani posjeti srednjim školama i roditeljski sastanci ako je riječ o osnovnim školama, individualni razgovori, testiranje, suradnja s vanjskim dionicima).

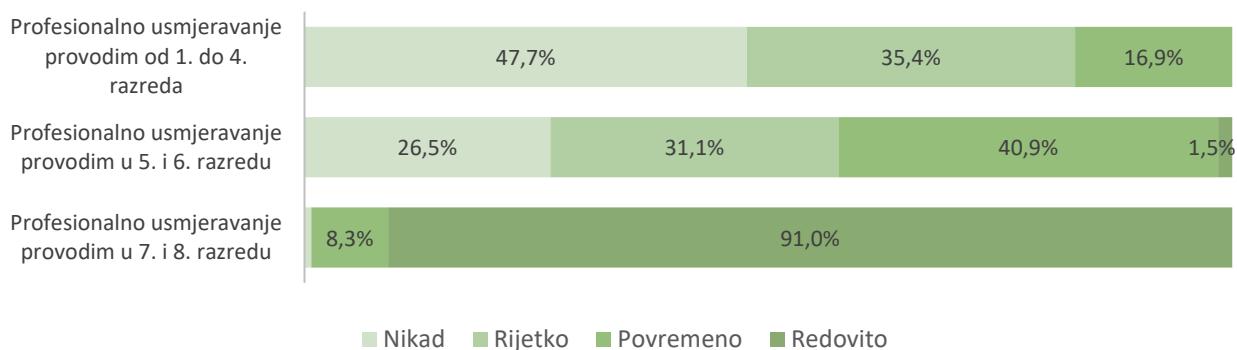
Tablica 3.6. Integriranost profesionalnog usmjeravanja u školi

TEMA INTEGRIRANA U SKLOPU:	Osnovne škole	Srednje škole	Ukupno
----------------------------	---------------	---------------	--------

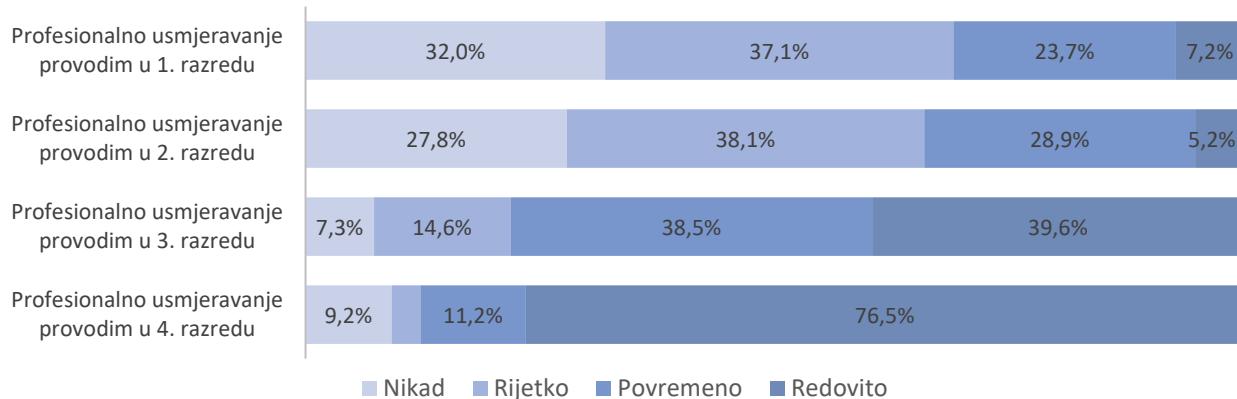
	(N=133)	(N=98)	(N=231)			
	N	%	N	%	N	%
Fakultativnog/eksperimentalnog predmeta	0	0,0	6	6,1	6	2,6
Izvannastavne aktivnosti	14	10,5	28	28,6	42	18,2
Projekata u kojima škola sudjeluje	29	21,8	35	35,7	64	27,7
Sata razrednog odjela	130	97,7	91	92,9	221	95,7
Individualnih razgovora u tijeku nastave	109	82,0	66	67,3	175	75,8
Ostalo	21	15,8	13	13,3	34	14,7

U osnovnim i srednjim školama profesionalno usmjeravanje redovito se provodi u završnim razredima, odnosno na samom završetku određene razine obrazovanja (Grafički prikaz 3.3.). U osnovnim školama 91% ispitanika navelo je kako profesionalno usmjeravanje redovito provode u 7. i 8. razredu, dok u srednjim školama 77% ispitanika redovito provodi aktivnosti profesionalnog usmjeravanja u 4. razredu. Posebno se ističe 9% savjetnika iz srednjih škola koji su naveli kako nikad ne provode aktivnosti profesionalnog usmjeravanja u 4. razredima. U srednjim školama 40% savjetnika redovito provodi profesionalno usmjeravanje u 3. razredu, a njih 39% ih provodi povremeno. U nižim razredima osnovnih i srednjih škola aktivnosti profesionalnog usmjeravanje nešto se rjeđe provode. U osnovnim školama u razredima od 1. do 4. profesionalno usmjeravanje 83% savjetnika nikad ili rijetko provodi.

Grafički prikaz 3.2. Usmjerenost profesionalnog usmjeravanja na razrede osnovne škole

Grafički prikaz 3.3. Usmjerenost profesionalnog usmjeravanja na razrede srednje škole

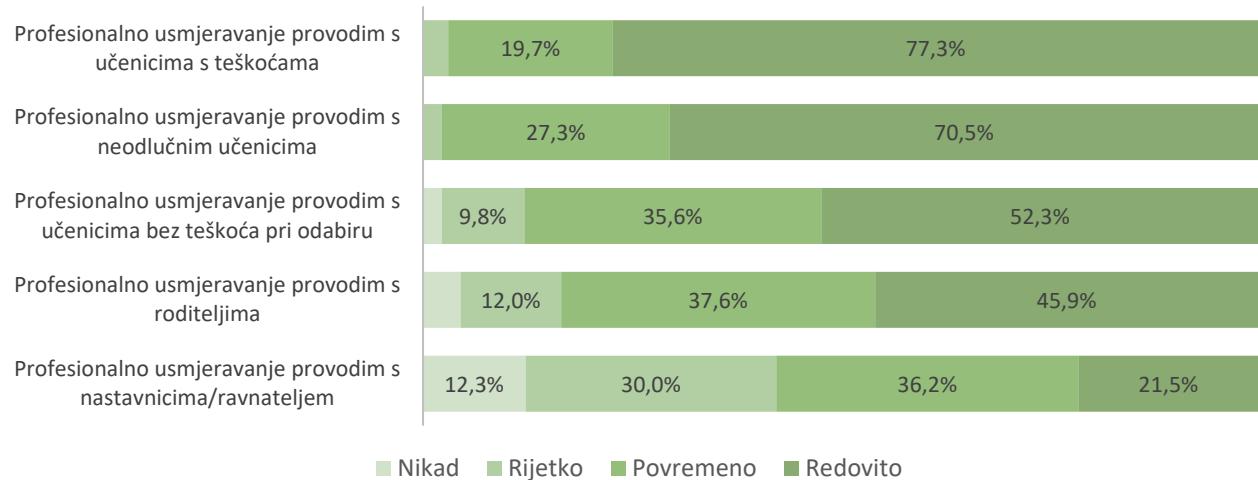

Što se tiče usmjerenosti savjetnika na posebne skupine učenika prilikom aktivnosti profesionalnog usmjeravanja, savjetnici u osnovnim školama redovito provode aktivnosti profesionalnog

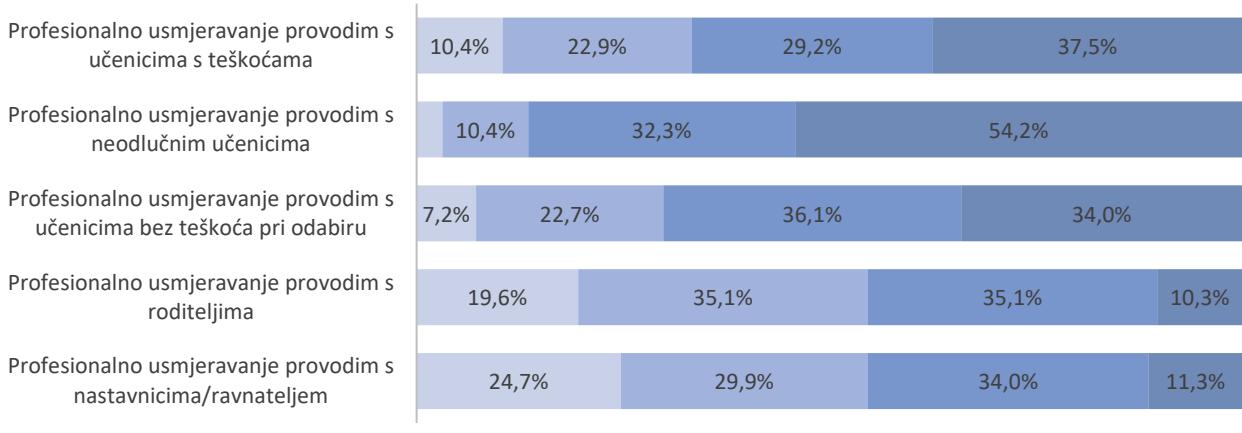
usmjerenja s učenicima s teškoćama (77,3%), neodlučnim učenicima (71%), a potom i s učenicima bez teškoća pri odabiru (52%) te manje od polovice njih redovito ih provodi i s roditeljima (46%). U srednjim školama savjetnici su najviše usmjereni na neodlučne učenicima s kojima njih 54% redovito provodi aktivnosti profesionalnog usmjerenja. Nakon toga, njih 38% redovito provodi profesionalno usmjerenje s učenicima s teškoćama i 34% ih redovito provodi profesionalno usmjerenje s učenicima bez teškoća pri odabiru. Primjetne su određene razlike između osnovnih i srednjih škola. Također, u srednjim školama manji je fokus na provedbu aktivnosti s roditeljima te se one provode rjeđe nego što je to slučaj u osnovnim školama.

Grafički prikaz 3.4. Usmjerenost profesionalnog usmjerenja na posebne skupine učenika

a. Osnovne škole

b. Srednje škole

Važnost profesionalnog usmjerenja u školama

Od ispitanika je zatraženo da procijene i odaberu koje se aktivnosti iz djelokruga stručnih suradnika izvode u školi (Tablica 3.7.). Prema njihovim odgovorima aktivnosti profesionalnog informiranja i savjetovanja učenika provodi 94% ispitanih savjetnika, nadalje aktivnosti savjetovanja učenika,

roditelja i nastavnika o rješavanju učenikova problema provodi njih 92% te aktivnosti praćenja razvoja i odgojno-obrazovnih postignuća učenika provodi 90% ispitanika. Polovica savjetnika koji su ispunjavali upitnik ne koriste aktivnost provedbe istraživanja i razvojnih programa, to jest u odnosu na ostale aktivnosti one se prema odgovorima ispitanika provode u pola škola u uzorku, dok su ostale aktivnosti zastupljene u više škola.

Tablica 3.7. Provedba aktivnosti iz djelokruga stručnih suradnika koje se izvode u školi

AKTIVNOSTI KOJE SE IZVODE	Osnovne škole (N=133)		Srednje škole (N=98)		Ukupno (N=231)	
	N	%	N	%	N	%
Savjetovanje učenika, roditelja i nastavnika o rješavanju učenikova problema	124	93,2	89	90,8	213	92,2
Praćenje razvoja i odgojno-obrazovnih postignuća učenika	120	90,2	87	88,8	207	89,6
Provođenje preventivnih mjera	113	85,0	83	84,7	196	84,8
Profesionalno informiranje i savjetovanje učenika	128	96,2	88	89,8	216	93,5
Provedba istraživanja i razvojnih programa	65	48,9	51	52,0	116	50,2
Sudjelovanje u stručnom usavršavanju odgojno-obrazovnih djelatnika	103	77,4	76	77,6	179	77,5
Sudjelovanje u provođenju zdravstvene i socijalne skrbi učenika	107	80,5	78	79,6	185	80,1
Rad na povezivanju škole s lokalnom i širom zajednicom	93	69,9	73	74,5	166	71,9
Administrativni poslovi	107	80,5	82	83,7	189	81,8
Ostalo	12	9,0	10	10,2	22	9,5

Također, od ispitanika je zatraženo da poredaju po učestalosti, odnosno da odrede rangove pojedinim aktivnostima koje se izvode u školi općenito, a koje su u djelokrugu školskih stručnih suradnika. Tablica 3.8. prikazuje najzastupljeniju aktivnost u svakom rangu, odvojeno za savjetnike iz osnovnih i srednjih škola. Postotak naveden u tablici označava udio odgovora od ukupnog broja ispitanika koji su mogli rangirati aktivnosti. Za osnovne škole to je 133 ispitanika, a za srednje škole 98 ispitanika. Potrebno je napomenuti kako su određeni ispitanici višestruko pod isti rang svrstavali više aktivnosti pa je primjerice tako za prvi rang za srednje škole zabilježeno 236 odgovora ispitanika (više nego što je ispitanika u uzorku), dok je za posljednji rang zabilježeno 54 (manje nego što je ispitanika u uzorku). Manji broj ispitanika je istoj aktivnosti dodijelilo više rangova, pri čemu navedeni odgovori nisu uzeti u obzir. Detaljno prikazani odgovori nalaze se u Tablici 3.29. u Prilogu (str. 40).

Iz Tablice 3.8. vidljivo je kako prva dva mesta kod osnovnih i srednjih škola zauzimaju aktivnosti koje se odnose na savjetovanje učenika, roditelja i nastavnika u rješavanju učenikova problema te provođenje preventivnih mjera. Na prvom mjestu prema podacima iz Tablice 3.29. (u Prilogu) ističu se još aktivnosti praćenja razvoja i odgojno-obrazovnih postignuća učenika te administrativni poslovi koji se nešto više ističu kod ispitanika iz osnovnih škola. Na drugom mjestu nakon provođenja preventivnih mjera zastupljene su aktivnosti praćenja razvoja i odgojno-obrazovnih postignuća učenika kod ispitanika na obje razine obrazovanja te se kod osnovnih škola na drugom mjestu još ističe profesionalno informiranje i savjetovanje učenika. Navedena aktivnost zauzima treće mjesto kod ispitanika iz srednjih škola dok se kod osnovnih škola na trećem mjestu nalazi provedba istraživanja i razvojnih programa. Provedba istraživanja i razvojnih programa nalazi se još na četvrtom i petom

mjestu kad je riječ o osnovnim školama, te na svim mjestima od petog nadalje kad je riječ o srednjim školama. Na trećem mjestu, uz već istaknute, ističu se još sudjelovanje u stručnom usavršavanju odgojno-obrazovnih djelatnika (zauzima četvrti mjesto kod ispitanika na obje razine obrazovanja), kod osnovnih škola rad na povezivanju s lokalnom i širom zajednicom te kod srednjih škola provođenje preventivnih mjera. Visoko rangirane aktivnosti kao što su savjetovanje učenika, roditelja i nastavnika o rješavanju učenikova problema kod srednjih škola te provođenje preventivnih mjera za osnovne škole zauzimaju i posljednje mjesto.

Tablica 3.8. Rangiranje aktivnosti iz djelokruga stručnih suradnika koje se izvode u školi po učestalosti

RANG	Osnovne škole		Srednje škole	
	Aktivnost	%	Aktivnost	%
1.	Savjetovanje učenika, roditelja i nastavnika o rješavanju učenikova problema	59,4	Savjetovanje učenika, roditelja i nastavnika o rješavanju učenikova problema	58,8
2.	Provođenje preventivnih mjera	31,6	Provođenje preventivnih mjera	27,6
3.	Provedba istraživanja i razvojnih programa	20,3	Profesionalno informiranje i savjetovanje učenika	20,4
4.	Provedba istraživanja i razvojnih programa; sudjelovanje u stručnom usavršavanju odgojno-obrazovnih djelatnika	15,0	Sudjelovanje u stručnom usavršavanju odgojno-obrazovnih djelatnika	22,4
5.	Provedba istraživanja i razvojnih programa	15,8	Provedba istraživanja i razvojnih programa	14,3
6.	Sudjelovanje u provođenju zdravstvene i socijalne skrbi učenika	8,3	Provedba istraživanja i razvojnih programa	9,2
7.	Sudjelovanje u stručnom usavršavanju odgojno-obrazovnih djelatnika	9,8	Provedba istraživanja i razvojnih programa	11,2
8.	Rad na povezivanju škole s lokalnom i širom zajednicom	10,5	Provedba istraživanja i razvojnih programa	15,3
9.	Provođenje preventivnih mjera	9,8	Savjetovanje učenika, roditelja i nastavnika o rješavanju učenikova problema; provedba istraživanja i razvojnih programa	9,2

3.1.2 ORGANIZACIJSKI KAPACITETI

Organizacijski kapaciteti škola podijeljeni su na izvedbene, materijalne i profesionalne kapacitete savjetnika. U nastavku se odvojeno donose rezultati za svaki od navedenih tipova.

Izvedbeni kapaciteti

Izvedbeni kapaciteti škola odnose se na broj stručnih savjetnika specifičnog obrazovnog profila, nositelje aktivnosti profesionalnog usmjeravanja te kapacitete za suradnju s ostalim vanjskim dionicima.

Prema odgovorima ispitanika kao nositelji aktivnosti profesionalnog usmjeravanja u školi ističu se stručni suradnici, a nakon njih nastavnici. U 98% škola nositelji aktivnosti profesionalnog usmjeravanja su stručni suradnici. Savjetnici Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u nešto su većoj mjeri nositelji aktivnosti profesionalnog usmjeravanja u osnovnim školama (93%), nego što je to slučaj u srednjim školama (80%). U 60% škola nositelji aktivnosti profesionalnog usmjeravanja u školi su ravnatelji, nastavnici i stručni suradnici. Kad se gleda prema tipu škole, nešto je više nositelja aktivnosti

profesionalnog usmjerenja u srednjim školama. Na tom tragu, u 54% srednjih škola nositelji aktivnosti profesionalnog usmjerenja su ravnatelji, nastavnici, stručni suradnici i savjetnici HZZ-a, dok je to slučaj u 22% osnovnih škola.

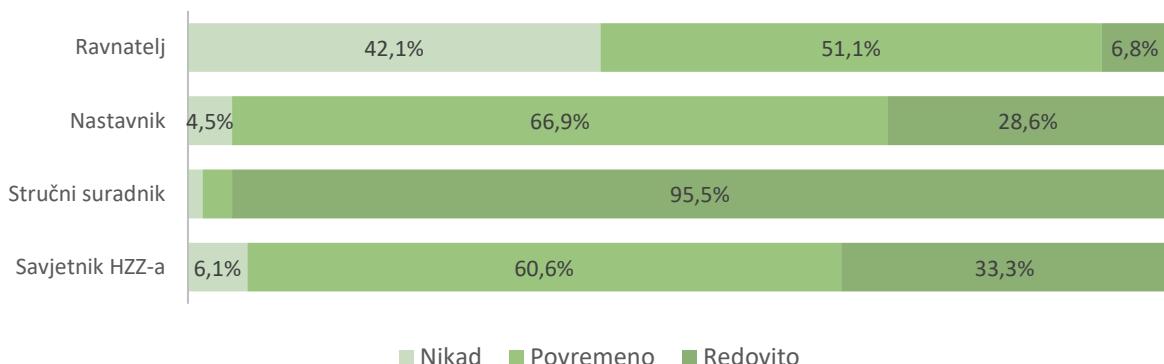
Tablica 3.9. Nositelji aktivnosti profesionalnog usmjerenja u školi (povremeno ili redovito provode aktivnosti profesionalnog usmjerenja)

NOSITELJI	Osnovne škole (N=133)		Srednje škole (N=98)		Ukupno (N=231)	
	N	%	N	%	N	%
A Ravnatelj	77	57,9	65	66,3	142	61,5
B Nastavnik	127	95,5	90	91,8	217	93,9
C Stručni suradnik	131	98,5	96	98,0	227	98,3
D Savjetnik HZZ-a	124	93,2	78	79,6	202	87,4
A+B+C	75	56,4	63	64,3	138	59,7
A+B+C+D	29	21,8	53	54,1	82	35,5

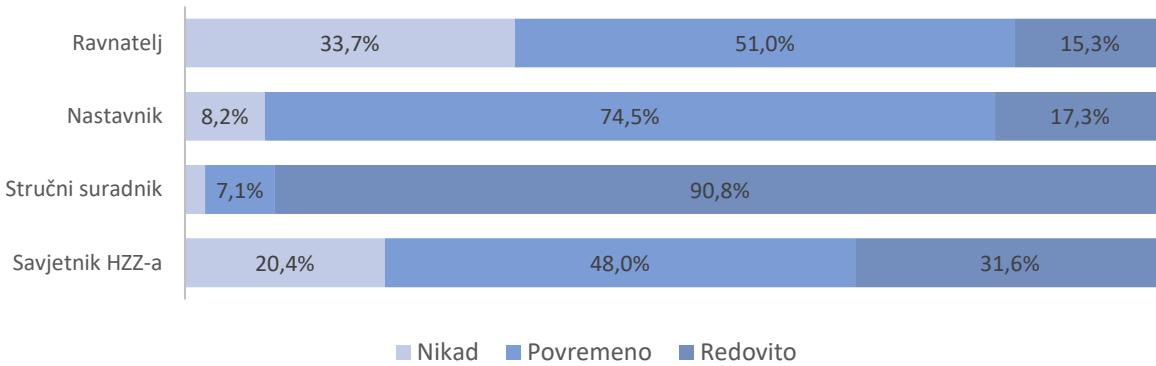
U Grafičkom prikazu 3.5. također je vidljivo kako su stručni suradnici redovito nositelji aktivnosti profesionalnog usmjerenja u školi. To smatra 96% ispitanika iz osnovnih škola te 91% ispitanika iz srednjih škola. Nakon njih, savjetnici Hrvatskog zavoda za zapošljavanje redovito su nositelji aktivnosti profesionalnog usavršavanja prema odgovorima 33% ispitanika iz osnovnih škola te 32% ispitanika iz srednjih škola. 20% ispitanika iz srednjih škola istaknulo je kako savjetnici Hrvatskog zavoda za zapošljavanje nikad nisu nositelji aktivnosti profesionalnog usmjerenja u školi, u odnosu na 6% ispitanika iz osnovnih škola. Ravnatelji nikad nisu nositelji aktivnosti profesionalnog usmjerenja u 42% osnovnih škola te 34% srednjih škola. Nastavnici su nešto češće nositelji aktivnosti profesionalnog usmjerenja u osnovnim školama.

Grafički prikaz 3.5. Nositelji aktivnosti profesionalnog usmjerenja u školi (prema učestalosti)

a. Osnovne škole

b. Srednje škole

Tablica 3.10. Razlike u učestalosti dodjeljivanja uloga nositelja aktivnosti profesionalnog usmjeravanja između ispitanika iz osnovnih škola i iz srednjih škola

	Tip škole	N	M	SD	RAZLIKE		
					t	df	p
Ravnatelj	OŠ	133	1,65	0,605	-1,965	194,86	0,051
	SŠ	98	1,82	0,679			
Nastavnik	OŠ	133	2,24	0,524	2,191	214,61	0,030
	SŠ	98	2,09	0,499			
Stručni suradnik	OŠ	133	2,94	0,295	1,136	177,97	0,258
	SŠ	98	2,89	0,377			
Savjetnik HZZ-a	OŠ	133	2,26	0,576	1,717	181,22	0,088
	SŠ	98	2,11	0,716			

U radu s nastavnicima, ukupno 81% ispitanika potiče njihovo stručno usavršavanje u smjeru prilagodbe nastavnih metoda kako bi se potaknuo profesionalni razvoj učenika. 19% ispitanika, odnosno 22% ispitanika iz osnovnih škola te 15% ispitanika iz srednjih škola ne potiče stručno usavršavanje nastavnika.

Tablica 3.11. Poticanje stručnog usavršavanja nastavnika u smjeru prilagodbe nastavnih metoda kako bi se potaknuo profesionalni razvoj učenika

POTICANJE	Osnovne škole		Srednje škole		Ukupno	
	N	%	N	%	N	%
Da	104	78,2	83	84,7	187	81,0
Ne	29	21,8	15	15,3	44	19,0
Ukupno	133	100,0	98	100,0	231	100,0

Promatrajući podatke skupno za osnovne i srednje škole, u najvećem broju škola zaposlena su 2, odnosno 3 stručna suradnika kako je ukupno odgovorilo 72% ispitanika. Najrjeđe je slučaj da je u školi zaposleno 5 i više stručnih suradnika. Određene su razlike prisutne između osnovnih i srednjih škola, pri čemu je vidljivo kako je u osnovnim školama u prosjeku zaposlen nešto veći broj suradnika, u prosjeku 2,8, u odnosu na srednje škole u kojima je zaposleno u prosjeku 2,2 stručnih suradnika. Primjerice, 17% ispitanika iz srednjih škola navodi da je u školi zaposlen jedan stručni suradnik, dok je

kod osnovnih škola to slučaj u 10% škola. Dodatno 20% ispitanika iz osnovnih škola navodi kako su u njihovoj školi zaposlena 4 stručna suradnika, dok je to slučaj samo kod 1% srednjih škola u uzorku.

Tablica 3.12. Broj stručnih suradnika u školi

BROJ STRUČNIH SURADNIKA	Osnovne škole		Srednje škole		Ukupno	
	N	%	N	%	N	%
1 stručni suradnik	13	9,8	17	17,3	30	13,0
2 stručna suradnika	36	27,1	45	45,9	81	35,1
3 stručna suradnika	53	39,8	33	33,7	86	37,2
4 stručna suradnika	26	19,5	1	1,0	27	11,7
5 i više stručnih suradnika	5	3,8	2	2,0	7	3,0
Ukupno	133	100,0	98	100,0	231	100,0

Što se tiče dionika s kojima škole surađuju, oba tipa škola najučestalije surađuju s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje što navode gotovo svi ispitanici iz osnovnih škola te 90% ispitanika iz srednjih škola (Tablica 3.13.). Kod osnovnih škola ističu se još srednje škole iz lokalnog okruženja (96%) te medicina rada (85%). Kod srednjih škola ističe se još suradnja s visokim učilištima (93%) te osnovnim školama iz lokalnog okruženja (88%). Suradnja s Agencijom za mobilnost i programe Europske unije najmanje je izražena, u odnosu na ostale dionike. S Agencijom za mobilnost i programe Europske unije surađuje 43% osnovnih škola te 68% srednjih škola. Istovjetan udio srednjih škola surađuje i s Agencijom za odgoj i obrazovanje (68%). Kod osnovnih škola nešto je niža suradnja s visokim učilištima (50% surađuje) te osnovnim školama iz lokalnog okruženja (55%).

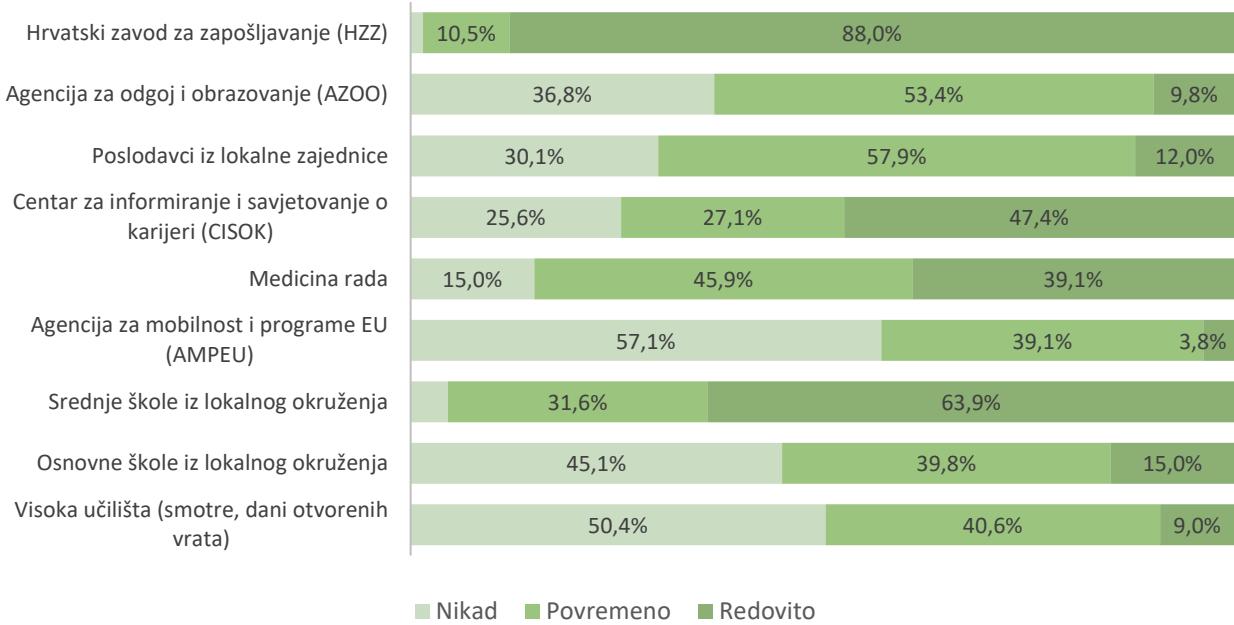
Intenzitet suradnje s dionicima s kojima škole surađuju prikazan je Grafičkim prikazom 3.6. Više od 50% srednjih škola redovito surađuje s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje i visokim učilištima, te ih više od 40% redovito surađuje sa Centrom za informiranje i savjetovanje o karijeri. Više od 85% osnovnih škola redovito surađuje s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje, njih više od 60% redovito surađuje sa srednjim školama iz lokalnog okruženja te ih više od 45% redovito surađuje sa Centrom za informiranje i savjetovanje o karijeri.

Tablica 3.13. Dionici s kojima škole surađuju

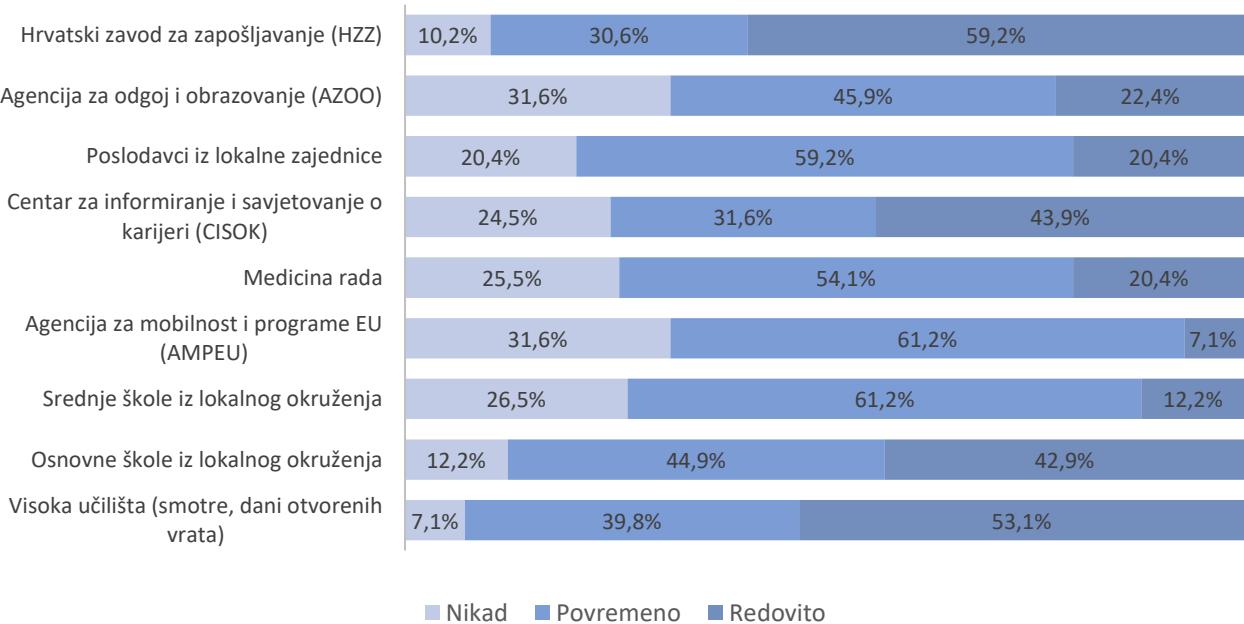
DIONICI S KOJIMA ŠKOLE SURAĐUJU	Osnovne škole (N=133)		Srednje škole (N=98)		Ukupno (231)	
	N	%	N	%	N	%
Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ)	131	98,5	88	89,8	219	94,8
Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO)	84	63,2	67	68,4	151	65,4
Poslodavci iz lokalne zajednice	93	69,9	78	79,6	171	74,0
Centar za informiranje i savjetovanje o karijeri (CISOK)	99	74,4	74	75,5	173	74,9
Medicina rada	113	85,0	73	74,5	186	80,5
Agencija za mobilnost i programe EU (AMPEU)	57	42,9	67	68,4	124	53,7
Srednje škole iz lokalnog okruženja	127	95,5	72	73,5	199	86,1
Osnovne škole iz lokalnog okruženja	73	54,9	86	87,8	159	68,8
Visoka učilišta (smotre, dani otvorenih vrata)	66	49,6	91	92,9	157	68,0

Grafički prikaz 3.6. Intenzitet suradnje s vanjskim dionicima

a. Osnovne škole

b. Srednje škole

Materijalni kapaciteti

Sljedeća dimenzija organizacijskih kapaciteta za provedbu profesionalnog usmjeravanja u osnovnim i srednjim školama odnosi se na dostupnost materijala i alata relevantnih za kvalitetno profesionalno informiranje i savjetovanje, poput IT alata, informativnih materijala i dijagnostičkih testova.

U osnovnim i srednjim školama najviše su dostupni informativni materijali i vodiči (npr. katalozi obrazovnih programa, publikacije) što navodi 96% ispitanika iz osnovnih škola te njih 94% iz srednjih

škola. Nakon informativnih materijala i vodiča slijede IT alati za profesionalno usmjeravanje koji su dostupni u 66% osnovnih škola te u 52% srednjih škola. Baze podataka o tržištu rada, dijagnostički testovi, kao i spomenuti IT alati za profesionalno usmjeravanje dostupniji su u osnovnim školama nego što je to slučaj u srednjim školama. Baze podataka o tržištu rada dostupne su u 55% osnovnih škola u odnosu na 39% srednjih škola u kojima su dostupne, a dijagnostički testovi dostupni su u 44% osnovnih škola te 25% srednjih škola. Ukupno gledajući, određeni resursi poput dijagnostičkih testova te baza podataka o tržištu rada nisu dostupni više od pola škola.

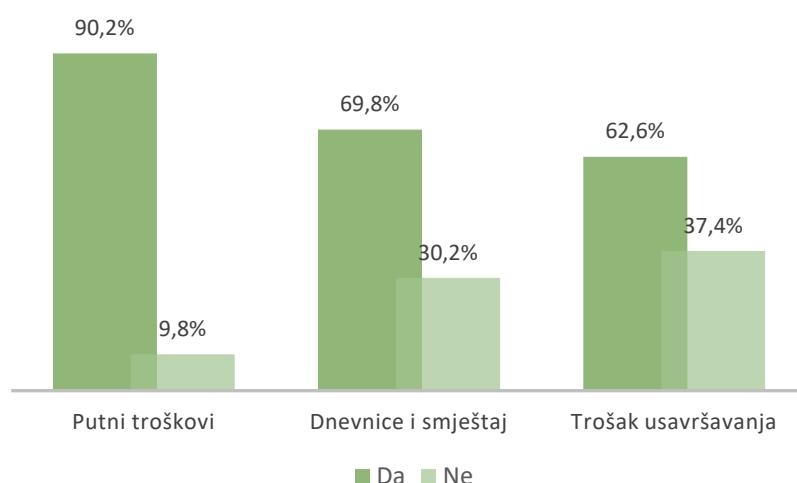
Tablica 3.14. Dostupnost resursa u školi

DOSTUPNOST RESURSA	Osnovne škole (N=133)		Srednje škole (N=98)		Ukupno (N=231)	
	N	%	N	%	N	%
Informativni materijali i vodiči (katalozi obrazovnih programa, publikacije...)	128	96,2	92	93,9	220	95,2
Dijagnostički testovi (upitnici osobnosti, upitnici o profesionalnim namjerama...)	59	44,4	24	24,5	83	35,9
IT alati za profesionalno usmjeravanje (npr. Moj izbor)	88	66,2	51	52,0	139	60,2
Baze podataka o tržištu rada (stručni članci, statističke baze podataka)	73	54,9	38	38,8	111	48,1
Ostalo	3	2,3	4	4,1	7	3,0

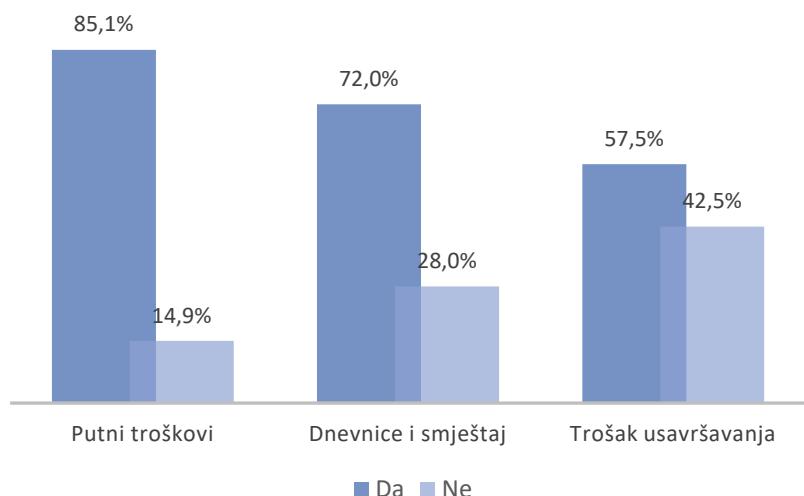
Kad je riječ o materijalnim resursima, tu su također važna finansijska sredstva za troškove stručnog usavršavanja (Grafički prikaz 3.7.). Kod velikog udjela ispitanika, škole pokrivaju putne troškove u svrhu stručnog usavršavanja (90% osnovnih škola i 85% srednjih škola). U većini osnovnih i srednjih škola finansijska sredstva potrebna za dnevnice i smještaj također se osiguravaju. To nije slučaj za oko 30% škola. Trošak usavršavanja (poput kotizacija) pokriva 63% osnovnih škola te 57% srednjih škola, odnosno ukupno gledajući više od 35% škola ne pokriva trošak usavršavanja.

Grafički prikaz 3.7. Finansijska sredstva za troškove stručnog usavršavanja

a. Osnovne škole

b. Srednje škole

Profesionalni kapaciteti

Profesionalni kapaciteti odnose se na znanja i vještine savjetnika vezane uz profesionalno usmjeravanje, njihovo dosadašnje sudjelovanje na stručnim usavršavanja te njihovu mogućnost sudjelovanja u profesionalnim usavršavanjima.

Što se tiče procijenjene razine znanja, 65% ispitanika iz osnovnih škola te 56% ispitanika procijenilo je kako ima odlično poznавање nacionalног образовног система od vrtićа do fakulteta. Ispitanici su u svojim procjenama nešto skromniji što se tiče ostalih znanja povezanih s profesionalnim usmjeravanjem pri čemu određeni dio ispitanika svoje znanje procjenjuje nedovoljnim. Navedeno je prema odgovorima nešto više izraženo kod ispitanika iz srednjih škola.

Grafički prikaz 3.8. Procijenjena razina znanja

a. Osnovne škole

b. Srednje škole

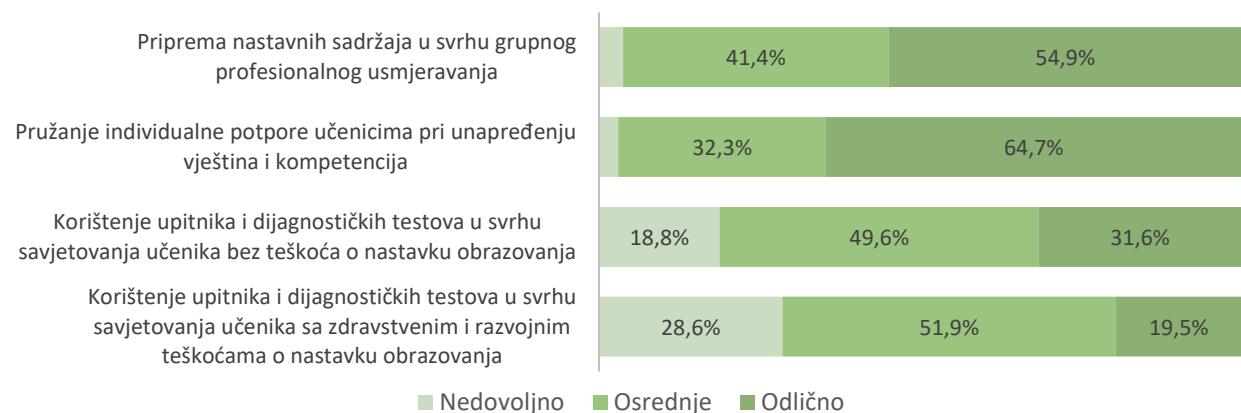

■ Nedovoljno ■ Osrednje ■ Odlično

Što se tiče procijenjenih vještina profesionalnog usmjeravanja, 65% ispitanika iz osnovnih škola te 61% ispitanika iz srednjih škola smatra da odlično pruža individualnu potporu učenicima pri unapređenju vještina i kompetencija. Nakon toga, 55% ispitanika iz osnovnih škola te 42% ispitanika iz srednjih škola smatra da odlično priprema nastavne sadržaje u svrhu grupnog profesionalnog usmjeravanja. S druge strane, određeni udio ispitanika smatra svoje vještine vezane uz korištenje upitnika i dijagnostičkih testova nedovoljno razvijenim. Primjerice, 40% ispitanika iz srednjih škola smatra da ima nedovoljno razvijene vještine u svrhu korištenja upitnika i dijagnostičkih testova u svrhu savjetovanja učenika sa zdravstvenim i razvojnim teškoćama o nastavku obrazovanja (29% ispitanika iz osnovnih također ističe navedeno). Dodatno, 33% ispitanika iz srednjih škola smatra da ima nedovoljno razvijene vještine u svrhu korištenja upitnika i dijagnostičkih testova u svrhu savjetovanja učenika bez teškoća o nastavku obrazovanja (19% ispitanika iz osnovnih škola navedenu vještinu smatra nedovoljno razvijenom kod sebe). Statistički značajne razlike između savjetnika iz osnovnih škola i srednjih škola postoje samo za čestice koje se odnose na pripremu nastavnih sadržaja u svrhu grupnog profesionalnog usmjeravanja i korištenje upitnika i dijagnostičkih testova u svrhu savjetovanja učenika bez teškoća o nastavku obrazovanja (Tablica 3.15.).

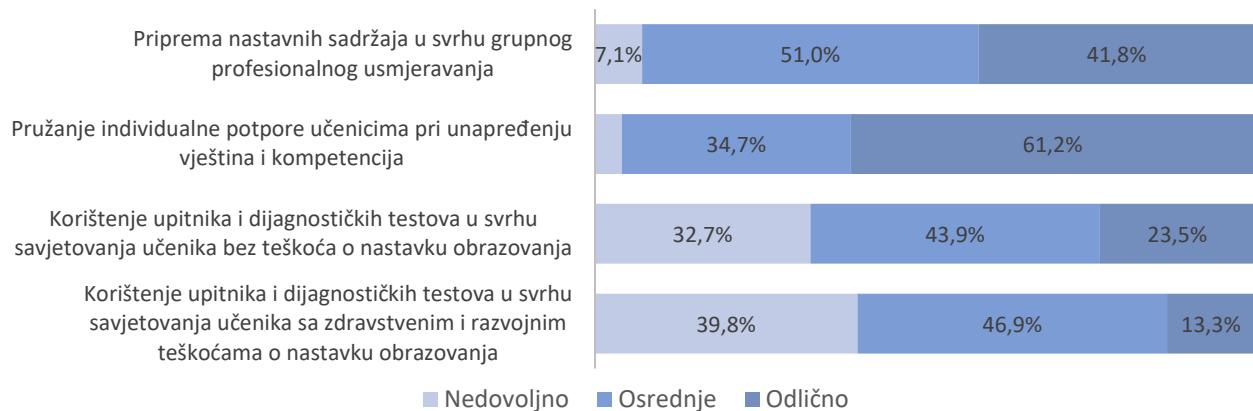
Grafički prikaz 3.9. Procijenjene vještine profesionalnog usmjeravanja

a. Osnovne škole

■ Nedovoljno ■ Osrednje ■ Odlično

b. Srednje škole

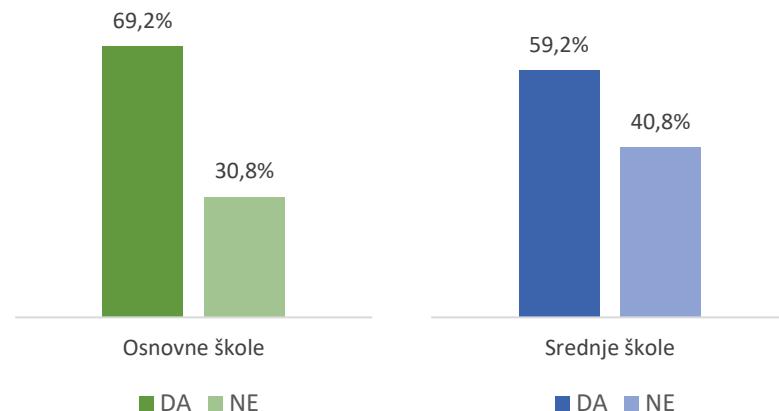

Tablica 3.15 Usporedba znanja i vještina u profesionalnom usmjeravanju između ispitanika osnovnih i srednjih škola

	Tip škole	N	M	SD	RAZLIKE		
					t	df	p
ZNANJA							
Poznavanje teorije razvoja profesionalnih aspiracija	OŠ	133	2,10	0,549			
	SŠ	98	2,00	0,537	1,354	211,545	0,177
Poznavanje teorije profesionalnog razvoja	OŠ	133	2,19	0,566			
	SŠ	98	2,04	0,591	1,905	204,058	0,058
Poznavanje nacionalnog obrazovnog sustava od vrtića do fakulteta	OŠ	133	2,61	0,562			
	SŠ	98	2,50	0,613	1,383	198,304	0,168
Poznavanje aktualnih mogućnosti zapošljavanja, plaća i potreba na tržištu rada	OŠ	133	2,17	0,571			
	SŠ	98	2,14	0,574	0,394	208,454	0,694
Informiranost o IT alatima koje je moguće koristiti za profesionalno usmjeravanje učenika	OŠ	133	2,20	0,6			
	SŠ	98	2,06	0,606	1,765	207,975	0,079
VJEŠTINE							
Priprema nastavnih sadržaja u svrhu grupnog profesionalnog usmjeravanja	OŠ	133	2,51	0,572			
	SŠ	98	2,35	0,611	2,075	201,184	0,039
Pružanje individualne potpore učenicima pri unapređenju vještina i kompetencija	OŠ	133	2,62	0,547			
	SŠ	98	2,57	0,574	0,602	203,18	0,568
Korištenje upitnika i dijagnostičkih testova u svrhu savjetovanja učenika bez teškoća o nastavku obrazovanja	OŠ	133	2,13	0,701			
	SŠ	98	1,91	0,747	2,267	201,317	0,024
Korištenje upitnika i dijagnostičkih testova u svrhu savjetovanja učenika sa zdravstvenim i razvojnim teškoćama o nastavku obrazovanja	OŠ	133	1,91	0,69			
	SŠ	98	1,73	0,682	1,918	210,588	0,056

Dosad je 69% ispitanika iz osnovnih škola te 59% ispitanika iz srednjih škola sudjelovalo u stručnim usavršavanjima u području profesionalnog usmjeravanja (Grafički prikaz 3.10.). Oni koji dosad nisu sudjelovali kao razloge nesudjelovanja ističu nedostatnu dostupnost informacija (46%), nedostatak ponude (46%), lokacijska i vremenska ograničenja (44%) te financijske razloge (37%). Na tragu spomenutih financijskih razloga, sukladno Tablici 3.17. 18% ispitanika nikada nema mogućnost sudjelovati na stručnim usavršavanjima s kotizacijom. Najveći je udio onih koji povremeno mogu sudjelovati u takvom tipu stručnih usavršavanja (71%).

Grafički prikaz 3.10. Dosadašnje sudjelovanje u stručnim usavršavanjima u području profesionalnog usmjeravanja

Tablica 3.16. Razlozi nesudjelovanja u stručnim usavršavanjima

RAZLOZI	Osnovne škole (N=38)		Srednje škole (N=40)		Ukupno (N=78)	
	N	%	N	%	N	%
Nedostatna dostupnost informacija	18	47,4	18	45,0	36	46,2
Nedostatak ponude	18	47,4	18	45,0	36	46,2
Lokacijska i vremenska ograničenja	15	39,5	19	47,5	34	43,6
Finansijski razlozi	16	42,1	13	32,5	29	37,2

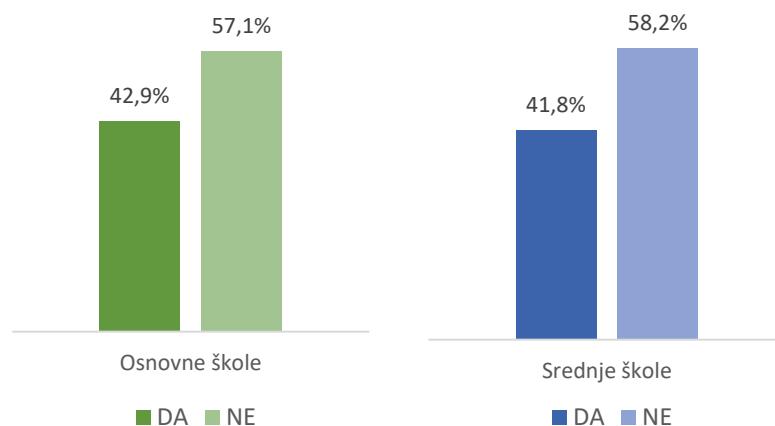
Tablica 3.17. Mogućnost sudjelovanja u stručnim usavršavanjima s kotizacijom

Mogućnost sudjelovanja u usavršavanjima s kotizacijom	Osnovne škole		Srednje škole		Ukupno	
	N	%	N	%	N	%
Nikada	20	15,0	21	21,4	41	17,7
Povremeno	100	75,2	64	65,3	164	71,0
Uvijek	13	9,8	13	13,3	26	11,3
Ukupno	133	100,0	98	100,0	231	100,0

3.2 ZADOVOLJSTVO DOSADAŠNJIM AKTIVNOSTIMA EUROGUIDANCE CENTRA

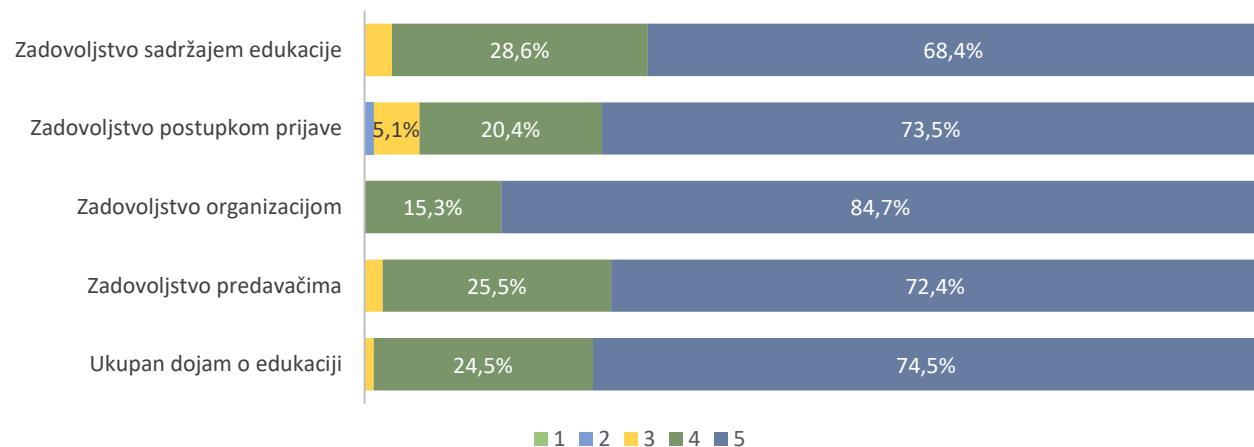
Od ukupno 231 ispitanika iz osnovnih i srednjih škola, njih 98 (42%) je dosad sudjelovalo u stručnim usavršavanjima u organizaciji Euroguidance centra. Riječ je pritom o seminarima o profesionalnom usmjeravanju, info danima, prekograničnim seminarima, studijskim posjetima i webinarima koji su se dosad provodili. U uzorku je nešto više ispitanika koji dosad nisu sudjelovali u aktivnostima Euroguidance centra, odnosno njih 58%. Oni nisu odgovarali na daljnja evaluacijska pitanja o aktivnostima Euroguidance centra.

Grafički prikaz 3.11. Sudjelovanje u stručnim usavršavanjima u okviru Euroguidance centra

Od 98 ispitanika koji su dosad sudjelovali u aktivnostima stručnog usavršavanja u okviru Euroguidance mreže, svi su izrazili kako su vrlo zadovoljni, odnosno zadovoljni organizacijom stručnog usavršavanja. Njih više od 95% izrazilo je kako su vrlo zadovoljni i zadovoljni sadržajem edukacije i predavačima, a također imaju vrlo pozitivan ukupan dojam o edukaciji pri čemu je njih 99% pridalo visoku ocjenu (4 i 5). Samo jedan ispitanik naveo je kako nije zadovoljan postupkom prijave, a njih 5% nije niti zadovoljno, niti nezadovoljno. Izuzev navedenog, ispitanici nisu izrazili nezadovoljstvo, već su vrlo zadovoljni stručnim usavršavanjima u organizaciji Euroguidance mreže na kojima su dosad sudjelovali.

Grafički prikaz 3.12. Zadovoljstvo određenim aspektima stručnih usavršavanja u okviru Euroguidance mreže te ukupan dojam o edukaciji (N=98)

Tablica 3.18. Zadovoljstvo određenim aspektima stručnih usavršavanja u okviru Euroguidance mreže te ukupan dojam o edukaciji (N=98)

	M	SD
Zadovoljstvo sadržajem edukacije	4,65	0,537
Zadovoljstvo postupkom prijave	4,66	0,625
Zadovoljstvo organizacijom	4,85	0,362
Zadovoljstvo predavačima	4,70	0,502
Ukupan dojam o edukaciji	4,73	0,466

Savjetnici većinom smatraju da je sadržaj edukacije Euroguidance mreže primjeren korištenju u njihovom radu pri čemu njih 91% pozitivno procjenjuju primjerenost. Vrijedi napomenuti da je u odnosu na ranije istaknuto zadovoljstvo određenim aspektima edukacije, ovdje manji udio ispitanika odabralo najvišu ocjenu, to jest njih manje od polovice. Također, 8% ispitanika smatra da je sadržaj edukacije donekle primjeren korištenju u njihovom radu.

Tablica 3.19. Primjerenošt sadržaja edukacije Euroguidance mreže u radu (1 – niska ocjena, 5 – visoka ocjena)

	Osnovne škole		Srednje škole		Ukupno	
	N	%	N	%	N	%
1	0	0,0	0	0,0	0	0,0
2	1	1,8	0	0,0	1	1,0
3	4	7,0	4	9,8	8	8,2
4	23	40,4	20	48,8	43	43,9
5	29	50,9	17	41,5	46	46,9
Ukupno	57	100,0	41	100,0	98	100,0

Nadalje, sve osobe koje su dosad sudjelovale u stručnom usavršavanju u okviru Euroguidance mreže preporučile bi stručno usavršavanje kolegama. Niti jedna osoba nije naznačila suprotno.

Što se tiče kanala informiranja putem kojih su sudionici saznali za stručna usavršavanja u okviru Euroguidance mreže prikazanih u Tablici 3.20. vidljivo je kako je *mailing* lista vrlo važno sredstvo informiranja putem kojeg je 64% ispitanika dobilo informacije o stručnim usavršavanjima, a nakon toga slijede mrežne stranice Agencije za mobilnost i programe Europske unije (41%). Ispitanici su u najmanjoj mjeri o usavršavanjima saznali putem društvenih mreža Agencije za mobilnost i programe Europske unije (14%). Oko četvrtine ispitanika dobili su informacije o stručnim usavršavanjima u okviru Euroguidance mreže putem kataloga stručnih skupova Agencije za odgoj i obrazovanje (26%), pri čemu je navedeno sredstvo informiranja u nešto većoj mjeri bilo značajno za savjetnike iz osnovnih škola. Određeni broj ispitanika dobio je informacije putem sustava EMA (21%).

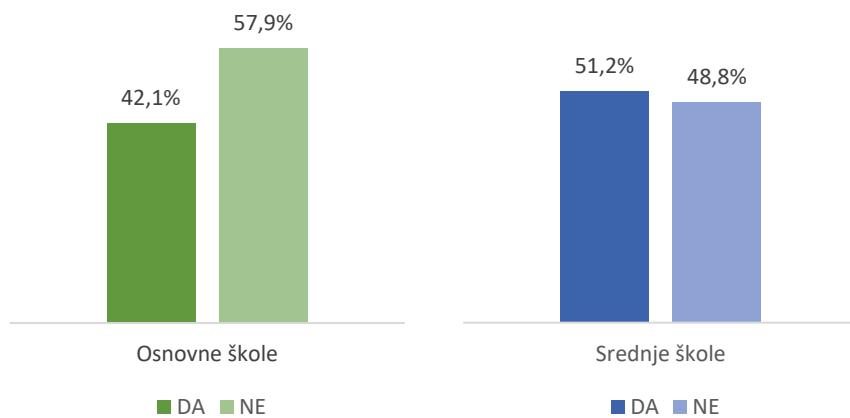
Tablica 3.20. Kanali informiranja putem kojih su sudionici saznali za stručna usavršavanja u okviru Euroguidance mreže

KANALI	Osnovne škole (N=57)		Srednje škole (N=41)		Ukupno (N=98)	
	N	%	N	%	N	%

Mailing lista	32	56,1	31	75,6	63	64,3
Sustav EMA	12	21,1	9	22,0	21	21,4
Katalog stručnih skupova Agencije za odgoj i obrazovanje	21	36,8	4	9,8	25	25,5
Mrežne stranice Agencije za mobilnost i programe EU	27	47,4	13	31,7	40	40,8
Društvene mreže Agencije za mobilnost i programe EU (Facebook, Twitter)	9	15,8	5	12,2	14	14,3
Ostalo	2	3,5	3	7,3	5	5,1

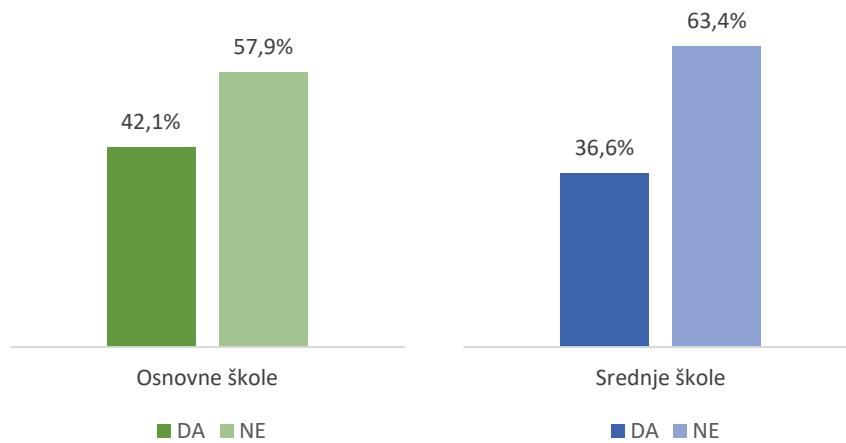
Od ispitanika koji su sudjelovali na edukacijama Euroguidance centra, dosad je manje od njih polovice (46%) koristilo europsku mrežnu stranicu Euroguidance mreže. Razlike su nešto izraženije kod savjetnika iz osnovne škole kod kojih je manji udio ispitanika dosad koristio mrežne stranice Euroguidance mreže.

Grafički prikaz 3.13. Dosadašnje korištenje europske mrežne stranice Euroguidance mreže

Više od polovice savjetnika koji su dosad sudjelovali na edukacijama Euroguidance centra nisu upoznati sa istraživanjima Euroguidance centra (60%) o temama kao što su istraživanje kapaciteta škola za provedbu profesionalnog usmjeravanja, provedba profesionalnog usmjeravanja iz perspektive učenika i mogućnosti i perspektive početnog obrazovanja savjetnika u profesionalnom usmjeravanju u Republici Hrvatskoj. S druge strane, 40% savjetnika od onih koji su sudjelovali u Euroguidance edukacijama upoznato je s istraživanjima Euroguidance centra.

Grafički prikaz 3.14. Upoznatost s istraživanjima Euroguidance centra

Savjetnike iz osnovnih i srednjih škola pitalo se još postoje li neke teme o kojima bi bilo potrebno provesti istraživanje. U Tablici 3.21. niže navedeni su njihovi prijedlozi.

Tablica 3.21. Prijedlozi tema iz područja profesionalnog usmjeravanja o kojima bi bilo potrebno provesti istraživački rad

OSNOVNE ŠKOLE	SREDNJE ŠKOLE
Približavanje deficitarnih zanimanja mladima	Promjena profesionalnih interesa nakon upisa u srednju školu
Upoznavanje savjetnika s obrazovnim sustavima u Europskoj uniji	Suradnički odnosi u strukovnim školama i zapošljavanje učenika iz strukovnih škola u zanimanju
Analiza mogućih aktivnosti u mjestima s manje mogućnosti za profesionalno usmjeravanje	Utjecaj profesionalnog usmjeravanja na izbor zanimanja i njegova važnost u odabiru daljnog obrazovanja (učinkovitost profesionalnog usmjeravanja)
Razvoj posebnih kompetencija i vještina kod učenika (npr. donošenje odluka, postavljanje ciljeva, poduzetništvo)	Potrebe i interesi učenika i roditelja za profesionalnim usmjeravanjem
Potrebe stručnih suradnika vezano uz profesionalno informiranje i usmjeravanje	Odnos profesionalnih interesa učenika, obrazovnih programa i njihova usklađenost s tržištem rada
Istraživanje o profesionalnom usmjeravanju i razvoju kompetencija posebnih skupina (daroviti učenici, učenici s teškoćama u razvoju) te provođenje savjetodavnog razgovora s učenicima i roditeljima	Profesionalno usmjeravanje učenika s teškoćama i njihove mogućnosti nakon završetka obrazovanja
Upotreba IT alata s ciljem profesionalnog informiranja i savjetovanja u školama	Razvoj posebnih kompetencija i vještina učenika te njihova motivacija
Procjena adekvatnosti odabira više razine obrazovanja nakon završetka istog	Zastupljenost strukovnih zanimanja i njihova popularnost
Očekivanja roditelja i učenika o podršci vezanoj uz profesionalno informiranje i usmjeravanje	(Longitudinalno) istraživanje o važnosti profesionalnog usmjeravanja nakon što učenici završe s obrazovanjem
Uloga roditelja, obitelji i drugih čimbenika iz okoline u odabira i profesionalnom razvoju mladih osoba	Kompetencije savjetnika za rad s učenicima s teškoćama u razvoju i darovitim učenicima
Odnos izbora željenog zanimanja i mogućnosti zapošljavanja/potreba na tržištu rada s obzirom na tržište rada (i na europskoj razini)	Usklađenost studijskih programa u visokom obrazovanju s potrebama na tržištu rada

Odnos kompetencija koje se stječu obrazovanjem i kompetencijama koje se traže na tržištu rada

Važnost obrazovnog uspjeha učenika u odabiru više razine obrazovanja i daljnog profesionalnog razvoja

Istraživanje o optimalnoj dobi djece za adekvatan odabir zanimanja

Mogućnosti zapošljavanja učenika s teškoćama

Učinkovitost profesionalnog informiranja i usmjeravanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

Dobre prakse iz europskih zemalja

Povezanost odabira programa/zanimanja u srednjoj školi s tipom radnog mjestra na kojem je osoba zaposlena neovisno o razini obrazovanja

Zapošljivost nakon završetka srednje škole prema strukama i odnos obrazovnih programa s potrebama na tržištu rada

Suradnja s vanjskim dionicima vezano uz profesionalno usmjeravanje

3.3. PROFESIONALNO USMJERAVANJE I PROGRAM ERASMUS+

U okviru istraživanja, savjetnike se nastojalo ispitati i o sudjelovanju osnovnih i srednjih škola u programu Erasmus+ te o doprinosu kojeg su projekti imali na njihovo vlastito usavršavanje te na profesionalni razvoj učenika. Ukupno gledajući, 54% savjetnika istaknulo je kako je njihova škola sudjelovala u programu Erasmus+ provodeći projekte mobilnosti u svrhu učenja, dok je manji broj škola bio uključen u projekte strateških partnerstava (34%). Razlike između osnovnih i srednjih škola što se tiče sudjelovanja u programu primjetne su, pri čemu su ispitanici iz srednjih škola u većoj mjeri navodili kako je njihova škola sudjelovala u programu Erasmus+, bilo provodeći projekte mobilnosti ili sudjelujući u kao partner ili nositelj u projektima strateških partnerstava.

Tablica 3.22. Sudjelovanje škole u programu Erasmus+

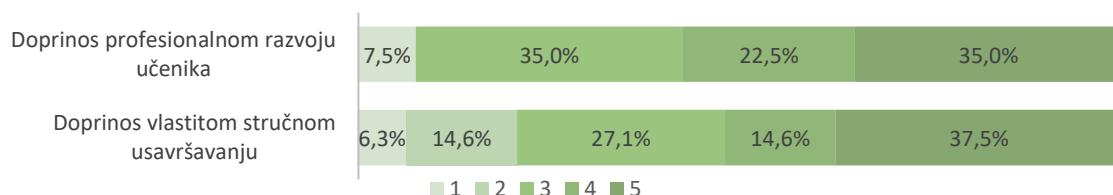
Sudjelovanje škole u programu Erasmus+	Osnovne škole (N=133)		Srednje škole (N=98)		Ukupno (N=231)	
	N	%	N	%	N	%
Međunarodne mobilnosti	50	37,6	75	76,5	125	54,1
Projekti strateških partnerstava	30	22,6	49	50,0	79	34,2

Od ispitanika čija je škola sudjelovala u programu Erasmus+ zatraženo je da procijene kako su projekti doprinijeli profesionalnom razvoju učenika i vlastitom stručnom usavršavanju. Neki ispitanici čija škola nije provodila projekte u okviru programa Erasmus+ odgovarali su na iduća pitanja, no njihovi su odgovori isključeni iz prikaza.

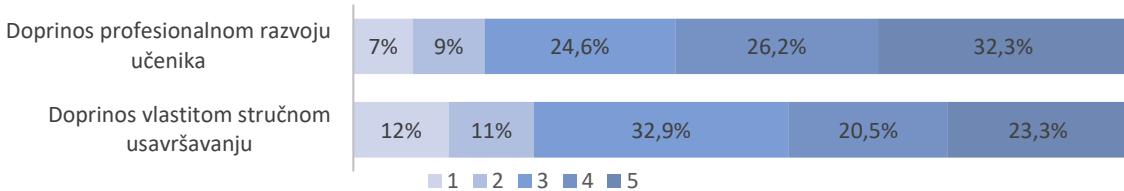
Sveukupno 47% ispitanika smatra da je sudjelovanje škole u Erasmus+ projektima doprinijelo njihovom vlastitom stručnom usavršavanju u većoj mjeri. 22% ispitanika smatra da sudjelovanje njihove škole u Erasmus+ projektima nije doprinijelo njihovom stručnom usavršavanju. Kad je riječ o učenicima, 58% ispitanika smatra kako je sudjelovanje škole u Erasmus+ projektima doprinijelo profesionalnom razvoju učenika pri čemu se 13% ispitanika ne slaže navedenim iskazom. 17% ispitanika iz srednjih škola smatra da sudjelovanje u programu nije doprinijelo profesionalnom razvoju učenika u odnosu na 8% ispitanika iz osnovnih škola. Vrijedi istaknuti kako je potrebna određena razina opreza prilikom procjenjivanja razlika između osnovnih i srednjih škola s obzirom na to da je nešto manji broj ispitanika uključen u poduzorcima (Grafički prikaz 3.15.).

Grafički prikaz 3.15. Doprinos sudjelovanja škole u Erasmus+ projektima profesionalnom razvoju učenika i vlastitom stručnom usavršavanju (ljestvica procjene: od 1 – nimalo do 5 – iznimno)

a. Osnovne škole

b. Srednje škole

U Tablici 3.23. prikazan je doprinos sudjelovanja škole u Erasmus+ projektima na razvoj kompetencija učenika bitnih za njihov profesionalni razvoj. Ukupno je u analizu ušlo 125 odgovora ispitanika čije su škole sudjelovale u projektima mobilnosti, odnosno 50 odgovora ispitanika za osnovne škole te 75 za srednje škole. Ukupno gledajući, 80% i više ispitanika smatra da je sudjelovanje njihove škole u programu Erasmus+ doprinijelo razvoju komunikacijskih (87%) i socijalnih vještina (86%) učenika, timskog rada (82%), jezičnih vještina (81%) te suradnje (80%). Najmanji broj ispitanika smatra da je sudjelovanje doprinijelo planiranju obrazovanja i profesionalnog razvoja kod učenika (ukupno 26%, odnosno 18% ispitanika iz osnovnih škola i 31% ispitanika iz srednjih škola smatra navedeno). Kod osnovnih škola također je manji broj ispitanika pozitivno procijenio doprinos sudjelovanja njihove škole u programu Erasmus+ na razvoj stručnih kompetencija učenika (20%), u odnosu na 55% ispitanika iz srednjih škola. Savjetnici iz srednjih škola u nešto većoj mjeri procjenjuju da je sudjelovanje škole u Erasmus+ projektima doprinijelo razvoju kompetencija učenika u odnosu na savjetnike iz osnovnih škola.

Tablica 3.23. Doprinos sudjelovanja škole u Erasmus+ projektima na razvoj kompetencija učenika bitnih za njihov profesionalni razvoj

KOMPETENCIJE UČENIKA	Osnovne škole (N=50)		Srednje škole (N=75)		Ukupno (N=125)	
	N	%	N	%	N	%
Socijalne vještine	40	80,0	67	89,3	107	85,6
Komunikacijske vještine	41	82,0	68	90,7	109	87,2
Suradnja	39	78,0	61	81,3	100	80,0
Timski rad	40	80,0	62	82,7	102	81,6
Samopouzdanje	33	66,0	59	78,7	92	73,6
Poduzetnost	23	46,0	37	49,3	60	48,0
Donošenje odluka	18	36,0	39	52,0	57	45,6
Interkulturne vještine	32	64,0	54	72,0	86	68,8
Jezične vještine	37	74,0	64	85,3	101	80,8
Odgovornost	29	58,0	48	64,0	77	61,6
Planiranje obrazovanja i profesionalnog razvoja	9	18,0	23	30,7	32	25,6
Stručne kompetencije	10	20,0	41	54,7	51	40,8

Nešto manje od 90% ispitanika izrazilo je zainteresiranost za sudjelovanje u međunarodnim projektima programa Erasmus+ na temu razvoja profesionalnog usmjeravanja (Tablica 3.24.). Savjetnici iz osnovnih i srednjih škola podjednako su zainteresirani.

Tablica 3.24. Zainteresiranost za sudjelovanje u međunarodnim projektima programa Erasmus+ na temu razvoja profesionalnog usmjeravanja

ZAINTERESIRANOST	Osnovne škole		Srednje škole		Ukupno	
	N	%	N	%	N	%
Da	118	88,7	87	88,8	205	88,7
Ne	15	11,3	11	11,2	26	11,3
Ukupno	133	100,0	98	100,0	231	100,0

3.4. POBOLJŠANJE KVALITETE PROFESIONALNOG USMJERAVANJA

Kao dodatni aspekt koji se veže s aktivnostima profesionalnog usmjeravanja koje se provode u školama ispitanike se pitalo o načinima poboljšanja kvalitete profesionalnog usmjeravanja. Pitanje je bilo postavljeno s opcijom višestrukog izbora između ponuđenih odgovora.

Kako je prikazano u Tablici 3.25. 83% ispitanika smatra da je u svrhu unapređenja kvalitete profesionalnog usmjeravanja potrebna veća dostupnost alata za profesionalno usmjeravanje. Nadalje, 75% ispitanika smatra kako su potrebni učestaliji projekti i poboljšanje suradnje s vanjskim dionicima te unutarškolska suradnja, a jednak udio ispitanika smatra da se kvaliteta profesionalnog usmjeravanja može unaprijediti povećanjem broja i kvalitete edukacija za stručne suradnike. Više od 65% ispitanika smatra kako su u tu svrhu potrebne konkretne i pravodobne informacije stručnim suradnicima od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja te kako je potrebna edukacija učitelja i razrednika. Najmanji udio ispitanika iz osnovnih škola vidi kao način unapređenja kvalitete poboljšanje organizacijskih uvjeta u školi (30%) te bolje materijalne uvjete u školi (31%), dok najmanji udio ispitanika iz srednjih škola smatra da je potrebna snažnija uključenost roditelja (30%).

Tablica 3.25. Načini unapređenja kvalitete profesionalnog usmjeravanja u školi

Načini unapređenja kvalitete profesionalnog usmjeravanja	Osnovne škole (N=133)		Srednje škole (N=98)		Ukupno (N=231)	
	N	%	N	%	N	%
Veća dostupnost alata za profesionalno usmjeravanje	109	82,0	82	83,7	191	82,7
Učestaliji projekti i poboljšanje suradnje s vanjskim dionicima te unutarškolske suradnje	100	75,2	74	75,5	174	75,3
Konkretnе i pravodobne informacije stručnim suradnicima od MZO-a	88	66,2	70	71,4	158	68,4
Organizacijski uvjeti u školi	40	30,1	44	44,9	84	36,4
Povećanje broja i kvalitete edukacija za stručne suradnike	100	75,2	72	73,5	172	74,5
Bolja dostupnost HZZ-a/ CISOK-a u profesionalnom usmjeravanju (informacije o tržištu rada, projekcije, rad s učenicima...)	54	40,6	47	48,0	101	43,7
Snažnija uključenost roditelja	59	44,4	29	29,6	88	38,1
Bolji materijalni uvjeti u školama	41	30,8	49	50,0	90	39,0
Edukacija učitelja/razrednika	90	67,7	64	65,3	154	66,7
Bolja integracija međupredmetnih tema u kurikul razreda	60	45,1	43	43,9	103	44,6
Ostalo	1	0,8	2	2,0	3	1,3

3.5. PLANIRANJE BUDUĆIH AKTIVNOSTI STRUČNOG USAVRŠAVANJA NAMIJENJENIH STRUČNIM SURADNICIMA

Ako se promatra ukupno za osnovne i srednje škole, optimalno razdoblje za sudjelovanje na stručnim usavršavanjima s obzirom na radno opterećenje tijekom školske godine jesu veljača i studeni koji su adekvatni mjeseci za planiranje budućih usavršavanja za nešto manje od dvije trećine ispitanika. Nakon toga slijede ožujak (46%), siječanj (41%) i listopad (40%), no navedeni mjeseci odgovaraju manje od polovici ispitanika.

Tablica 3.26. Optimalno razdoblje za sudjelovanje na stručnim usavršavanjima s obzirom na radno opterećenje tijekom školske godine

RAZDOBLJE	Osnovne škole (N=133)		Srednje škole (N=98)		Ukupno (N=231)	
	N	%	N	%	N	%
Siječanj	63	47,4	32	32,7	95	41,1
Veljača	73	54,9	67	68,4	140	60,6
Ožujak	54	40,6	53	54,1	107	46,3
Travanj	35	26,3	27	27,6	62	26,8
Svibanj	10	7,5	5	5,1	15	6,5
Lipanj	8	6,0	3	3,1	11	4,8
Srpanj	13	9,8	8	8,2	21	9,1
Kolovož	17	12,8	5	5,1	22	9,5
Rujan	7	5,3	5	5,1	12	5,2
Listopad	53	39,8	40	40,8	93	40,3
Studeni	74	55,6	64	65,3	138	59,7
Prosinac	22	16,5	11	11,2	33	14,3

Optimalno trajanje edukacija prema odgovorima 45% ispitanika je jedan dan (za 14% ispitanika i manje od jednog dana), dok 35% njih navodi dva dana kao optimalno trajanje edukacije. Trajanje edukacija više od dva dana odgovara manjem broju ispitanika što govori o tome da ispitanici preferiraju nešto kraće forme ovakvog tipa usavršavanja.

Tablica 3.27. Optimalno trajanje edukacija

TRAJANJE EDUKACIJA	Osnovne škole		Srednje škole		Ukupno	
	N	%	N	%	N	%
Manje od 1 dan	20	15,0	13	13,3	33	14,3
1 dan	62	46,6	41	41,8	103	44,6
2 dana	47	35,3	35	35,7	82	35,5
3 i više dana	4	3,0	9	9,2	13	5,6
Ukupno	133	100,0	98	100,0	231	100,0

Najveći udio ispitanika iz osnovnih i srednjih škola smatra da bi na budućim edukacijama Euroguidance centra trebalo obraditi teme kao što su upotreba dijagnostičkih i IT alata (66%) i profesionalno usmjeravanje online – individualno i grupno (62%). Također, više od polovice ispitanika slaže se da bi bilo poželjno obraditi teme kao što su stručno usavršavanje nastavnika kroz program Erasmus+ u svrhu

prilagodbe nastavnih metoda s ciljem poticanja profesionalnog odabira učenika (59%), metodička priprema radionica o profesionalnom usmjerenju za učenike (59%), kompetencije za rad s darovitim učenicima (58%), mogućnosti programa Erasmus+ za učenike u svrhu poticanja njihove profesionalne zrelosti (56%), kompetencije individualnog rada s učenicima i/ili roditeljima (54%), dobre prakse iz europskih zemalja (54%) i razvoj vještina postavljanja ciljeva i donošenja odluka kod učenika (52%).

Ako gledamo samo osnovne škole, kao najzastupljenije teme ističu se upotreba dijagnostičkih i IT alata (67%), profesionalno usmjerenje online – individualno i grupno savjetovanje (62%) te kompetencije za rad s darovitim učenicima (60%). Kad je riječ o srednjim školama ističu se teme stručno usavršavanje nastavnika kroz program Erasmus+ u svrhu prilagodbe nastavnih metoda s ciljem poticanja profesionalnog odabira učenika (66%), upotreba dijagnostičkih i IT alata (65%) te profesionalno usmjerenje online – individualno i grupno savjetovanje (62%).

Tablica 3.28. Teme koje bi bilo poželjno obraditi na budućim edukacijama EUROGUIDANCE centra

TEME	Osnovne škole (N=133)		Srednje škole (N=98)		Ukupno (N=231)	
	N	%	N	%	N	%
Mogućnosti sudjelovanja savjetnika u programu Erasmus	37	27,8	35	35,7	72	31,2
Mogućnosti programa Erasmus+ za učenike u svrhu poticanja njihove profesionalne zrelosti	78	58,6	52	53,1	130	56,3
Stručno usavršavanje nastavnika kroz program Erasmus+ u svrhu prilagodbe nastavnih metoda s ciljem poticanja profesionalnog odabira učenika	71	53,4	65	66,3	136	58,9
Suradničko učenje: iskustva sudjelovanja u međunarodnim projektima programa Erasmus+ na temu razvoja profesionalnog usmjerenja	54	40,6	53	54,1	107	46,3
Upotreba dijagnostičkih i IT alata	89	66,9	64	65,3	153	66,2
Informiranost o tržištu rada/ suradnja s HZZ-om i CISOK-om	48	36,1	51	52,0	99	42,9
Profesionalno usmjerenje online - individualno i grupno savjetovanje	83	62,4	61	62,2	144	62,3
Kompetencije individualnog rada s učenicima i/ ili roditeljima	70	52,6	55	56,1	125	54,1
Kompetencije grupnog informiranja	44	33,1	53	54,1	97	42,0
Kompetencije za rad s djecom s teškoćama u razvoju	64	48,1	43	43,9	107	46,3
Kompetencije za rad s darovitim učenicima	80	60,2	54	55,1	134	58,0
Dobre prakse iz europskih zemalja	72	54,1	52	53,1	124	53,7
Suradničko učenje: primjeri dobre prakse u Hrvatskoj	63	47,4	47	48,0	110	47,6
Mogućnosti suradnje s razrednicima/ nastavnicima/ ravnateljima/ roditeljima	41	30,8	46	46,9	87	37,7
Razvoj vještina postavljanja ciljeva i donošenja odluka kod učenika	71	53,4	49	50,0	120	51,9
Informacije o mogućnostima studiranja u inozemstvu	-	-	34	34,7	34	-
Informacije o mogućnostima rada u inozemstvu	-	-	29	29,6	29	-
Metodička priprema radionica o profesionalnom usmjerenju za učenike	73	54,9	63	64,3	136	58,9
Ostalo	0	0,0	1	1,0	1	0,4

4. ZAKLJUČAK

Obrazovne ustanove jedno su od glavnih okružja u kojima se pružaju usluge profesionalnog usmjerenja i mjesto na kojem se mladi ljudi prvi put susreću s formalnim usmjerenjem o nastavku obrazovanja i/ili prelasku na tržište rada.

U okviru istraživanja provedenog od strane nacionalnog Euroguidance centra nastojalo se istražiti trenutno stanje u profesionalnom usmjerenju u školama sukladno institucionalnim i organizacijskim kapacitetima obrazovnih ustanova, zadovoljstvo savjetnika aktivnostima i usavršavanjima Euroguidance centra te se htio ispitati odnos profesionalnog usmjerenja i programa Erasmus+. Također, ispitale su se mogućnosti poboljšanja kvalitete profesionalnog usmjerenja te potrebe i mogućnosti vezane uz buduće aktivnosti stručnog usavršavanja namijenjenih stručnim suradnicima zaposlenima u obrazovnim ustanovama.

Procjena trenutnog stanja u profesionalnom usmjerenju u školama

Institucionalni kapaciteti

Tema profesionalnog usmjerenja u većini škola je zastupljena i u školskim kurikulumima i u godišnjem programu i planu rada škole, a namjena aktivnosti profesionalnog usmjerenja u obrazovnim ustanovama je olakšavanje donošenja odluke o odabiru zanimanja, odnosno nastavku obrazovanja i informiranje o obrazovnim i karijernim mogućnostima. Grupno usmjerenje i informiranje u školama je nešto popularnija metoda profesionalnog usmjerenja, premda se savjetnici u velikoj mjeri koriste i individualnim razgovorima. Od metoda grupnog usmjerenja i informiranja najpopularnija su tematska predavanja i radioničke aktivnosti. Profesionalno usmjerenje u školama provodi se u najvećoj mjeri u završnim razredima osnovne i srednje škole, a u osnovnim školama redovito se provodi s učenicima s teškoćama i neodlučnim učenicima. U srednjim školama naglasak je stavljen na provedbu profesionalnog usmjerenja s neodlučnim učenicima.

Organizacijski kapaciteti

Organizacijski kapaciteti škola odnose se na izvedbene, materijalne i profesionalne kapacitete. U gotovo svim školama nositelji aktivnosti profesionalnog usmjerenja su stručni suradnici, a nakon njih nastavnici. Prema odgovorima ispitanika u osnovnim školama zaposleno je u projektu više stručnih suradnika, nego u srednjim školama, no uglavnom su u školama zaposlena do tri stručna suradnika. Što se tiče vanjskih dionika, škole u najvećoj mjeri surađuju s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje. U školama su uglavnom dostupni resursi kao što su informativni materijali i vodiči te u više od pola škola i IT alati za profesionalno usmjerenje. S druge strane, određene škole nemaju dovoljno drugih resursa izuzev informativnih materijala i vodiča. Što se tiče usavršavanja, jednom dijelu savjetnika trošak usavršavanja bi mogao predstavljati poteškoću, jer

nemaju sve škole osigurana sredstva. Drugi materijalni troškovi također u određenim školama mogu predstavljati poteškoću te određeni broj savjetnika ističe kako nikada ne može sudjelovati u stručnim usavršavanjima s kotizacijom. Naposljetku, određeni dio savjetnika vlastita znanja i vještine procjenjuje nedovoljno razvijenima. Tu se ističu vještine kao što su korištenje upitnika i dijagnostičkih testova u svrhu savjetovanja učenika o nastavku obrazovanja.

**Zadovoljstvo
dosadašnjim
aktivnostima
Euroguidance
centra**

Savjetnici koji su dosad sudjelovali u stručnim usavršavanjima u organizaciji Euroguidance centra u pravilu su zadovoljni stručnim usavršavanjima, odnosno većinom su zadovoljni sadržajem edukacije, predavačima, organizacijom i postupkom prijave te im je također ukupan dojam o edukaciji vrlo pozitivan. Sadržaj stručnih usavršavanja kojima su prisustvovali većinom im je bio primjereno u kasnijem radu, a o usavršavanjima su se većinom informirali putem *mailing* lista i mrežnih stranica Agencije za mobilnost i programe Europske unije. Savjetnici u velikoj mjeri dosad nisu koristili europsku mrežnu stranicu Euroguidance mreže, niti su upoznati s istraživanjima koja Euroguidance centar provodi.

**Profesionalno
usmjerenje i
program Erasmus+**

Osnovne škole u kojima su zaposleni savjetnici, u odnosu na srednje škole u nešto manjoj mjeri su sudjelovale u programu Erasmus+. Više od polovice srednjih škola iz koje dolaze savjetnici sudjelovale su u programu Erasmus+. Manje od polovice savjetnika smatra da je sudjelovanje škole u Erasmus+ projektima doprinijelo njihovom vlastitom stručnom usavršavanju, dok nešto više smatraju da je doprinijelo profesionalnom razvoju učenika. Također, potrebno je napomenuti kako prema viđenju određenog dijela savjetnika sudjelovanje škole u programu Erasmus+ ne doprinosi niti njihovom stručnom usavršavanju niti profesionalnom razvoju učenika. Mogući razlozi za to su neuključenost u provedbu projekata ili teme projekta koje profesionalnom usmjerenju ne doprinose u većoj mjeri. Nadalje, većina sudionika zainteresirana je za sudjelovanje u međunarodnim projektima programa Erasmus+ na temu razvoja profesionalnog usmjerenja.

**Poboljšanje kvalitete
profesionalnog
usmjerenja**

Prema viđenju savjetnika kako bi se poboljšala kvaliteta profesionalnog usmjerenja potrebna je veća dostupnost alata za profesionalno usmjerenje, potrebno je češće provoditi projekte i poboljšati suradnju s vanjskim dionicima, ali i unutar škole te je potrebno povećati broj i unaprijediti kvalitetu edukacija za stručne suradnike. Također, savjetnicima je važna konkretna i pravodobna informacija od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja te smatraju kako je potrebna edukacija učitelja i razrednika vezano uz teme koje se odnose na profesionalno informiranje i usmjerenje.

***Planiranje budućih
aktivnosti stručnog
usavršavanja
namijenjenih
stručnim
suradnicima***

Savjetnicima su optimalni mjeseci za sudjelovanje na stručnima usavršavanjima s obzirom na radno opterećenje veljača i studeni, a nakon toga slijede ožujak, siječanj i listopad što odgovara manjem broju savjetnika. Što se tiče trajanja edukacija, optimalne su im forme usavršavanja one koje traju do dva dana, ali ne preferiraju usavršavanja dužeg trajanja. Za buduća usavršavanja u okviru Euroguidance centra posebno ih zanimaju teme kao što su upotreba dijagnostičkih i IT alata i profesionalno usmjeravanje online.

5. PRILOZI

Tablica 3.19. Rangiranje aktivnosti iz djelokruga stručnih suradnika koje se izvode u školi po učestalosti

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
	OŠ	SŠ								
Savjetovanje učenika, roditelja i nastavnika o rješavanju učenikova problema	59,4	58,2	13,5	11,2	6,0	5,1	2,3	4,1	2,3	4,1
Praćenje razvoja i odgojno-obrazovnih postignuća učenika	43,6	43,9	24,8	22,4	10,5	10,2	2,3	4,1	1,5	2,0
Provođenje preventivnih mjera	28,6	21,4	31,6	27,6	14,3	18,4	3,0	8,2	5,3	8,2
Profesionalno informiranje i savjetovanje učenika	28,6	23,5	24,8	11,2	12,8	20,4	10,5	16,3	2,3	7,1
Provedba istraživanja i razvojnih programa	3,8	3,1	12,0	12,2	20,3	15,3	15,0	9,2	15,8	14,3
Sudjelovanje u stručnom usavršavanju odgojno-obrazovnih djelatnika	17,3	17,3	11,3	11,2	18,8	17,3	15,0	22,4	11,3	11,2
Sudjelovanje u provođenju zdravstvene i socijalne skrbi učenika	23,3	21,4	18,0	16,3	15,8	15,3	9,0	15,3	9,8	8,2
Rad na povezivanju škole s lokalnom i širom zajednicom	16,5	15,3	13,5	18,4	17,3	12,2	8,3	12,2	15,0	12,2
Administrativni poslovi	48,1	36,7	15,0	17,3	8,3	10,2	5,3	5,1	3,8	6,1